

PAPER DETAILS

TITLE: TÜRKİYE`NİN AVRUPA BİRLİĞİ`NE ÜYELİK SÜRECİNDE BİR KAMU DIPLOMASISI
ENSTRÜMANI OLARAK MEDYANIN ROLÜ: TRT WORLD ÖRNEĞİ

AUTHORS: Onur ÖKSÜZ,Emrah BUDAK

PAGES: 429-465

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2863135>

TÜRKİYE'NİN AVRUPA BİRLİĞİ'NE ÜYELİK SÜRECİNDE BİR KAMU DİPLOMASİSİ ENSTRÜMANI OLARAK MEDYANIN ROLÜ: TRT WORLD ÖRNEĞİ*

Onur ÖKSÜZ**

Emrah BUDAK***

Araştırma Makalesi

Öz

Kamu diplomasisi faaliyetleri devletlerin uluslararası alandaki çıkarlarını gerçekleştirmek, küresel konulara ilişkin savlarını dile getirmek adına bir fırsat olarak görülmektedir. Bu bağlamda, Türkiye, Avrupa Birliği'ne üye olmasına katkı sağlayacak etkin bir kamu diplomasisi stratejisine ihtiyaç duymaktadır. Çalışmada, Türkiye Avrupa Birliği arasında yaşanan sorunlar temelinde önemli bir kamu diplomasisi aracı olan TRT World'ün ürettiği haberler, çerçeveleme analizi ile incelenmektedir. Yapılan incelemede TRT World'ün Türkiye'nin Avrupa Birliği ile yaşadığı sorunlara ilişkin argümanlarının uluslararası kamuoyuna aktarılmasında önemli bir role sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Kamu Diplomasisi, TRT World.

* Bu makale Emrah Budak tarafından, Dr. Öğr. Üyesi Onur Öksüz danışmanlığında tamamlanan “Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Bir Kamu Diplomasisi Enstrümanı Olarak Medyanın Rolü: TRT World Örneği” başlıklı doktora tezine dayanılarak üretilmiştir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, E-posta: onuroksuz@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2357-9348.

*** Arş. Gör. Dr. Mersin Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, E-posta: emrahbudak@mersin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6896-7558.

Makalenin Gönderilme Tarihi: 17/08/2022 Kabul Edilme Tarihi: 15/11/2022

The Role of The Media As an Instrument of Public Diplomacy in Turkey's European Union Membership Process: The Case of TRT World

Abstract

Public diplomacy activities are considered as an opportunity to realize the interests of governments on the international ground and to express their arguments concerning global issues. In this regard, Turkey needs an effective public diplomacy strategy that will contribute to its accession to the European Union. In this study, the news produced by TRT World, which is an significant public diplomacy tool on the basis of the problems between Turkey and the European Union, is examined through framing analysis. In the analysis, it has been identified that TRT World has an important role in conveying to international public opinion Turkey's arguments concerning the problems Turkey has with the European Union.

Keywords: European Union, Public Diplomacy, TRT World.

Giriş

Yüz yıllık bir demokrasi geçmişine sahip olan Türkiye, Cumhuriyet'in ilk döneminden itibaren batılılaşma adımları atmıştır. Bu doğrultuda 1959 yılında günümüzdeki adı Avrupa Birliği (AB) olan topluluğa ortaklık için başvuruda bulunulmuş, 1987 yılında bir kez daha başvuru yapılmıştır. Türkiye ancak 1999 yılında AB'nin gerçekleştirdiği Helsinki Zirvesi'nde resmen aday ülke olarak ilan edilmiştir. Tam üyelik için başlatılan süreçlerde 35 fasıldan Bilim ve Araştırma faslı görüşülerek kapatılmış, diğer fasıllar ise Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) ve Fransa gibi üye ülkelerin de etkisiyle görüşmeye açılma da kapatılamamıştır¹. Dolayısıyla fasıllar 2022 yılı itibariyle halen tamamlanamamıştır. Tam üye olmaya aday gösterildiğinden beri birçok sorunda AB ile çatışma yaşayan Türkiye adaylık isteğinden vazgeçmemiştir. Türkiye'nin söz konusu sorunlardaki tezlerini aktarma ve AB'ye kabul ettirme noktasında attığı adımlarla AB nezdinde oluşturacağı iyi izlenim düşünüldüğünde kamu diplomasisi faaliyetleri önem kazanmaktadır. Kamu diplomasisi, ülkelerin hedef ülkeler nezdindeki ya da küresel alandaki imajını korumak ve yükseltmek adına yaptığı faaliyetler olarak tanımlanmaktadır². Kamu diplomasisi faaliyetleri birçok farklı aktörün dahil olduğu, birçok aracın

¹ "History of Türkiye- EU Relations," Avrupa Birliği Başkanlığı, Erişim Tarihi: Şubat 14, 2020, https://www.ab.gov.tr/111_en.html

² Abiodun Williams, "The U.S. Military and Public Diplomacy," içinde *Toward a New Public Diplomacy: Redirecting U.S. Foreign Policy*, ed. Philip Seib, (New York: Palgrave Macmillan 2009), 218.

kullanıldığı bir alan olarak karşımıza çıkmakta, bu aktörlerin başında da medya gelmektedir³. Devletler, kendi bünyelerinde uluslararası haber kuruluşları açarak ürettiği içeriklerle ait oldukları ülkeler lehinde uluslararası bir kamuoyu oluşturmayı amaçlamaktadır. Bu haber kuruluşları, haberleri aktarırken ait oldukları ülkelerin olumlu yanlarını öne çıkarmakta ve o ülke yönünde bir haber çerçevesi inşa etmektedir. Bu doğrultuda 2015 yılında yayın hayatına başlayan TRT World, kuruluş ilkesi olarak küresel alanda Türkiye'nin sesi olmayı amaçlamakta, Türkiye'nin prestijini artırmayı hedeflemektedir. TRT World'ün yayın hayatına başlaması ile enformasyon üretimi ve paylaşımı noktasında iletişimin tek yönlü hegemonyasının kırılması ve küresel konularda Türkiye'nin kendi bakış açısının dünya kamuoyuna sunulması amaçlanmaktadır⁴. Türkiye'nin AB'ye üyeliği konusunda 60 yıllık bir sürenin geride bırakılmasına rağmen halen aday aşamasında olması bu süreçte diplomasinin tek başına yeterli olmadığını göstermektedir. Bu bağlamda kamu diplomasisi faaliyetleri oldukça büyük önem taşımaktadır. Türkiye-AB ilişkilerinde bir kamu diplomasisi enstrümanı olarak TRT World önemli bir potansiyel barındırmaktadır. Bu çalışma Türkiye ile AB arasında sorun olarak görülen Suriyeli sığınmacılar, Kıbrıs, Doğu Akdeniz yetki alanları ve terör gibi konularda TRT World'ün ürettiği haber içeriklerinin incelenerek Türkiye'nin tezlerini, gerekçelerini nasıl ve hangi söylemle aktarıldığının ortaya çıkarılması bağlamında alanında ilk olması açısından büyük önem arz etmektedir.

I. Avrupa Birliği ve Türkiye İlişkilerinin Gelişimi

Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti'nin son yıllarından bu yana Avrupa'nın benimsediği birçok anlayışı kendisine şiar edinmiş ve Türkiye'de dönemselsel olarak farklılık gösteren bir batılılaşma süreci etkin olmuştur. Bu noktada 1959 yılında Türkiye ortaklık başvurusu yapmış, AB ise üyelik şartlarını gerçekleştirene kadar bir ortaklık anlaşması imzalamayı tavsiye etmiş, bu ortaklık anlaşması da 1963 yılında imzalanmıştır⁵. Bu sürecin ardından Türkiye'nin 46. Dönem Başbakanı Turgut Özal, Türkiye-AB

³ Muharrem Ekşi, *Kamu Diplomasisi ve AK Parti Dönemi Türk Dış Politikası*, (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2018) 175.

⁴ Yusuf Devran "Yeni Türkiye'nin Küresel Sesi TRT World: Fırsatlar ve Güçlükler," *e-Journal Of Intermedia*, 2, no 2 (2015): 287.

⁵ "History of Türkiye- EU Relations."

arasındaki ilişkiyi geliştirmek için yeni bir hamle yapmayı gerekli görmüş⁶ ve 14 Nisan 1987 tarihinde AB'ye tam üyelik başvurusunda bulunmuştur. Komisyon, tam üyelik başvurusuna ilişkin görüşünü 18 Aralık 1989 tarihinde açıklamış ve kendi iç bütünleşmesini tamamlamadan topluluğun yeni bir üye ülkeyi kabul edemeyeceğini ifade etmiş, ilişkilerin dostane bir şekilde sürdürülmesini önermiştir. 10-11 Aralık 1999 tarihinde Finlandiya'nın başkenti Helsinki'de gerçekleşen zirvede Türkiye, AB ülkelerinin oybirliği ile aday ülke olarak ilan edilmiştir⁷. AB üyeliğini stratejik bir hedef haline getiren Türkiye, tam üyelik müzakerelerine geçilmesi adına ön koşul olan Kopenhag Siyasi Kriterleri'ni gerçekleştirmek için birçok kapsamlı reform yapmış, anayasal ve yasal değişiklikler gerçekleştirmiştir.

Brüksel'de 16-17 Aralık 2004 tarihinde gerçekleşen Zirve'de Türkiye ile katılım müzakerelerinin başlaması kararı alınmış⁸ ve 3 Ekim 2005'te Müzakere Çerçeve Belgesi imzalanmıştır⁹. AB ile üyelik müzakere sürecinde Ege ve Kıbrıs meselesi, Ermenistan ile yaşanan anlaşmazlıklar, azınlık hakları gibi konular temel sorunlar olarak varlığını sürdürmüştür¹⁰. Ayrıca Türkiye AB üyesi olan GKRY'yi tanımamış ve GKRY ile Gümrük Birliği'ni kabul etmemiştir. Bu durumda AB, 35 fasıldan 8'ini askıya almıştır¹¹. Brüksel Zirvesi, Türkiye'nin AB müzakerelerini başlatan bir süreç olsa da Türkiye açısından birçok soru işaretini beraberinde getirmiştir. Özellikle Kıbrıs Sorunu ve müzakere sürecinin tam üyelikle sonuçlanacağını garanti edilmemesi AB'ye olan güveni zayıflatmıştır. 2005 yılında Türkiye-AB katılım müzakerelerine başlanmış, müzakereler kapsamında belirtilen reformlar 35 fasıl altında toplanmıştır¹². GKRY'nin blokajı ile 8 fasıl açılmamış ve bir fasıl hariç diğer fasıllar geçici olarak bile kapatılamamıştır¹³. 2009 yılında Türkiye, AB ilişkileri adına birçok adım

⁶ Çağrı Erhan ve Tuğrul Arat, "AET'yle İlişkiler," içinde *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar Cilt I: 1919-1980*, ed. Baskın Oran, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2002), 840.

⁷ "History of Türkiye- EU Relations."

⁸ Sibel M. Aykın ve Adil Korkmaz, "Türkiye ve Üye Ülkelerin AB-2020 Stratejisi Göstergeleri Açısından Kümelenmesi," *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 9 no 1 (2014): 8.

⁹ Cemal Karakaş, "Üye Olmadan Entegrasyon Mümkün mü? Türkiye'nin AB Üyeliğinin Hukuki Dayanakları ve Tam Üyelik Alternatifleri," *Uluslararası İlişkiler*, 4 no 16 (2007): 24.

¹⁰ Haydar Çakmak, *Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri*, (Ankara: Platin Yayınları, 2007), 138.

¹¹ Karakaş, "Üye Olmadan Entegrasyon Mümkün mü?," 29-30.

¹² Dura Cihan, Atik Hayriye ve Dumrul Cüneyt, *Avrupa Birliği, Gümrük Birliği ve Türkiye*, (Ankara: Nobel Yayınevi 2015), 713.

¹³ "Müzakere Sürecinde Hangi Aşamadayız?," İKV, Erişim Tarihi: Mayıs, 21, 2021 https://www.ikv.org.tr/ikv.asp?ust_id=41&id=371

atmıştır. Bu dönemde gerçekleşen teşebbüslerden biri de Güneydoğu Sorunu temelinde Çözüm Süreci'nin başlaması olmuştur. Ayrıca Türkiye TRT 6 (Şeş) adında Kürtçe yayın yapan bir devlet kanalını açmıştır. 2010 yılından sonra Orta Doğu'da yaşanan çatışma ve güvensizlik atmosferinin yanı sıra Gezi Parkı Eylemleri, Suriye'de iç savaş sonucu yaşanan sığınmacı krizi, Türkiye'nin IŞİD'e destek verdiği yönündeki iddialar Türkiye ile AB arasındaki ilişkiyi olumsuz etkilemiştir. AB ülkelerinin Türkiye'ye yönelik terör örgütü mensuplarına destek verdiğinin ve bunların Avrupa'da faaliyet göstermesine göz yumulduğunun düşünülmesi Türkiye'nin Avrupa'ya bakış açısını da değiştirmiştir¹⁴. Türkiye'nin demokratikleşme paketi adı altında başlattığı çözüm sürecinin 2015 yılında sona erdirilmesi AB'den tepki toplamış, sürecin devam ettirilmesi gerektiği yönünde eleştiriler dile getirilmiştir. Aslında Türkiye ile AB arasındaki ilişkilerin gözle görülür bir şekilde geriye gitmesi 2016 yılındaki darbe girişimi ile gerçekleşmiştir. O sürecin ardından yaşanan adli süreçler demokrasi açısından AB'den büyük eleştiriler almış, devamında cumhurbaşkanlığı sistemine geçiş, Suriye politikası, sığınmacılar ve Doğu Akdeniz gibi konularda oldukça gergin bir ortam oluşmuştur. AB Genel İşler Konseyi, Brüksel'de 18 Haziran 2019'da Türkiye-AB ilişkilerini temel alan bir toplantı düzenlemiştir. Toplantı raporunda müzakerelerin fiilen durduğu, müzakere fasıllarının açılıp kapatılması ya da Gümrük Birliği'ne ilişkin herhangi bir gelişmenin öngörülmediği ifade edilmiştir. Göç konusunda Türkiye'nin yaklaşık 4 milyon sığınmacıya ev sahipliği yapması takdirle karşılanırken üye devletler ile Türkiye arasında ikili geri kabul anlaşmalarının yapılması vurgulanmıştır. 2019 yılı mart ayında yapılan yerel seçimlerde Yüksek Seçim Kurulu'nun aldığı kararların toplumda seçim hukukiliğine olan saygıyı zedelediği yönünde endişeler dile getirilmiştir¹⁵. 2020 yılında Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki eylemleri tek taraflı ve provokatif olarak değerlendirilmiş¹⁶, 2021 mart ayında Doğu Akdeniz konusunda Türkiye'nin attığı adımların AB'de memnuniyetle karşılandığı, AB'nin Türkiye'ye yaptırım konusunda istekli olmadığı ifade edilmiştir¹⁷. 19 Mayıs 2021'de Avrupa Parlamentosu

¹⁴ Sanem Baykal ve Tuğrul Arat, "AB'yle İlişkiler," içinde *Türk Dış Politikası Cilt III (2001-2012)*, editör Baskın Oran, (İstanbul: İletişim Yayınları, 2017), 399.

¹⁵ "Genişleme ile İstikrar ve Ortaklık Sürecine İlişkin Konsey Kararları: Türkiye," Avrupa İfo, Erişim Tarihi: Aralık, 6, 2020, <https://www.avrupa.info.tr/sites/default/files/2019-06/rev-Council%20Conclusions-18%20June%202019-TR.pdf>

¹⁶ "10-11 Aralık 2020 Tarihli Konsey Toplantısı Sonuçları," Avrupa Birliği Konseyi, Erişim Tarihi: Mayıs, 22, 2021, <https://www.avrupa.info.tr/tr/eeas-news/avrupa-konseyi-toplanti-sonuclari-10-11-aralik-2020-10537>

¹⁷ "AB Liderler Zirvesi ve AB-Türkiye ilişkilerinin geleceği," Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: Mayıs, 22, 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/ab-liderler-zirvesi-ve-ab-turkiye-iliskilerinin-gelecegi/2192556>

(AP), Türkiye'nin üyelik müzakerelerini askıya almasını temel alan 2019-2020 Türkiye Raporu'nu kabul etmiştir. AP, alınan bu kararda Türkiye'nin temel haklar, hukukun üstünlüğü, demokrasi ve insan hakları konusunda yaşanan sorunları gerekçe göstermiş, kötüye gidişin artarak devam ettiği ifade edilerek eski dönemlere nazaran çok daha sert eleştiriler Parlamento'da dile getirilmiştir¹⁸. AP'de alınan karara Türk yetkililerden tepki gelmiştir. Türk Dışişleri Bakanlığı kararın nesnellikten uzak olduğunu açıklamış, kabul edilmeyeceğini deklare etmiştir¹⁹.

AB ile Türkiye ilişkilerinde yakın dönemde görülen olumlu seyrin zamanla olumsuz bir duruma döndüğü görülmektedir. Demokratikleşme, diyalog ve kalkınmacı bir anlayışla başlayan olumlu süreçlerin AB'nin iddia ettiği demokrasi, insan hakları gibi konulardaki gerilemeler ve dış politikadaki tutumlar sebebiyle ilişkiler açısından olumsuz bir yöne evrildiği düşünülmektedir. AB'nin Kıbrıs, Doğu Akdeniz, Suriyeli sığınmacılar, 15 Temmuz süreci gibi konularda gerekli desteği Türkiye'ye vermediği dile getirilmektedir. Bu hususların gerçeklik payı kabul edilmekle birlikte iç ve dış politikadaki tutumu ve de özellikle demokrasi ile hukukun üstünlüğü konusundaki uygulamalarının Türkiye'yi AB standartlarından giderek uzaklaştırdığı gözlenmektedir. Bu durum yalnızca AB tarafından değil Türk muhalefeti tarafından da sürekli dile getirilmekte, basın ve ifade özgürlüğü, insan hakları, hukukun üstünlüğü gibi konularda Türk Hükümeti sert bir dille eleştirilmektedir. Zamanla daha olumsuz bir seyre dönüşen AB-Türkiye ilişkilerinin düzeltilmesi için birtakım adımlar atılması gerekmektedir. Bu adımların yanı sıra Türkiye'nin bu girişimleri AB'ye güçlü bir şekilde anlatması, içinde bulunulan durumun da gerekçelerini kamu diplomasisi çerçevesinde ikna edebilir bir biçimde aktarması büyük bir önem taşımaktadır.

II. Kamu Diplomasisi ve Medya

Kamu diplomasisi genel itibarıyla bir devletin kendi ulusal amaçları adına diğer devletlerin halkları ile iletişim kurma ve onları etkileme çabası olarak değerlendirilmektedir. Ancak kamu diplomasisinin birçok farklı

¹⁸ "AB'nin Türkiye ile tam üyelik müzakerelerini resmen askıya almasını talep eden rapor oylanıyor," Euronews Türkçe, Erişim Tarihi: Mayıs, 22, 2021 <https://tr.euronews.com/2021/05/18/ab-nin-turkiye-ile-tam-uyelik-muzakerelerini-resmen-ask-ya-almas-n-talep-eden-rapor-oylan->

¹⁹ "Türkiye'den Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye raporuna tepki," Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: Mayıs, 22, 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/politika/turkiyeden-avrupa-parlamentosunun-turkiye-raporuna-tepki/2247637>

şekilde tanımlandığı görülmektedir. Williams kamu diplomasisini, dünyanın her bölgesindeki insanların bilgilendirilmesi, uluslararası sürece dahil edilmesi ve bu insanlar üzerine etki ederek ulusal çıkarların geliştirilmesi olarak nitelemektedir²⁰. Kamu diplomasisini geniş bir bakış açısıyla ele alanlardan biri olan Leonard vd, kamu diplomasisini, diğer ülkelerin ihtiyaçlarını, kültürünü anlamak; birtakım mesajlar aktarmak, hata ve yanlış anlaşılmalara düzeltmek, ortak hedefler için uygun zemini belirlemekle oluşturulan bir ilişki geliştirme süreci olarak tanımlamaktadır²¹. Kamu diplomasisi iletişim kurduğu halkları yönlendirerek ülkelerin uluslararası alanda kendi lehinde karar alınmasını sağlamayı, yürüttüğü politikalara destek bulmayı ve o halkların devlet yöneticilerinin de kararlarını etkilemeyi amaçlamaktadır²².

Kamu diplomasisinin tanımlarına bakıldığında genellikle bir iletişim süreci olduğu, hükümet dışı aktörler aracılığıyla sağlandığı, ulusal çıkarların uluslararası alanda da meşru hale gelmesi ve nihayetinde gerçekleşmesi hususları ön plana çıkmaktadır. Kamu diplomasisinin kaynağın ve enformasyonun niteliğine önem veren bir iletişim süreci olduğu düşünüldüğünde hedef ülkelerin halkları ile kurulacak etkileşimi sağlayacak araçlardan birinin medya olduğu görülmektedir. Öyle ki kamu diplomasisi kavramını ortaya atan Fletcher Diplomasi ve Hukuk Okulu, kamu diplomasisini tanımlarken farklı aktörlerin yanı sıra “medyanın uluslararası ilişkilerdeki rolüne” de değinmektedir²³. Medya, insanlara yakın veya uzak çevrelerde yaşanan gelişmeleri haber olarak sunmakta, “kısacası dünyayı tanımlamaya çalışmaktadır”²⁴. Bilgi ve enformasyon akışı bağlamında haber üretmesi, görünmeyeni topluma sunması, eleştirel, yaratıcı ve dinamik olması medyayı kamuoyu oluşumunda meşru bir zemine oturtmaktadır²⁵. Bireylere ulaşmadaki hızlılık ve kolaylığı, zaman ve mekân ayırt etmeksizin bilgilendirici niteliği, yaşanan gelişmelere ilişkin bir çerçeve çizmesi ve

²⁰ Williams, *The U.S. Military and Public Diplomacy*, 218.

²¹ Mark Leonard, Catherine Stead ve Conrad Smewing, *Public Diplomacy* (London: Foreign Policy Centre, 2002), 8.

²² Bakınız Ekşi, *Kamu Diplomasisi ve AK Parti*, Leonard, Stead ve Smewing, *Public Diplomacy*.

²³ Hans, N. Tuch, *Communicating with the World: US Public Diplomacy Overseas*, (Washington DC: George Town University, 1990), 8.

²⁴ Oya Tokgöz, *Temel Gazetecilik*, (Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, 1981), 4.

²⁵ Ferhat Kentel, “Demokrasi, Kamuoyu ve Siyasal İletişime Dair,” *Birikim Dergisi*, 30 (1991): 41-42.

bireylerin de medya araçlarını kolay bir şekilde edinmesi medyayı, kamu diplomasisi sürecinde önemli bir araç haline getirmektedir. Güngör, ülkelerin uluslararası ilişkilerde uluslararası iletişim çalışmalarına sıkça yer verdiğini ifade ederek iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin küresel kamuoyuna ulaşma konusunda ülkelere hız kazandırdığını ve bu tür medya araçlarının etki alanını artırdığını vurgulamaktadır²⁶. Bu noktada devletler uluslararası alana kendi dünya görüşünü empoze etmek, sorunları kendi lehinde çözüme kavuşturmak için bir kamu diplomasisi enstrümanı olarak bünyelerinde uluslararası haber kuruluşları açmaktadır. Türkiye de bu konuda adımlar atmış 2008 yılında internet haberciliği olarak uluslararası yayıncılığa başlayan TRT World'ü kurmuş, 2015 yılında televizyon yayıncılığını da bünyesine dahil etmiştir.

TRT World, farklı kültürlerin etkileşiminde İngilizcenin önemine vurgu yapmakta, İngilizce ile “daha iyi bilgilendirilmiş bir küresel izleyici kitlesi” oluşturmayı hedeflemekte²⁷, Türkiye’nin sesini dünyanın her köşesine duyurmaktadır²⁸. Bu doğrultuda, TRT World’ün Türkiye ile ilgili konularda dünya vatandaşlarını bilgilendirme isteğinin Türkiye’nin olumsuz imajla gündeme gelmesini engellemeyi, Türkiye’nin bakış açısı ile insanlara enformasyon sunmayı hedeflediğini söylemek yanlış olmayacaktır. Devran, Türkiye’nin küresel alanda beklenildiği kadar etkili olamamasının sebebini sesini yeterince duyuramadığı, yayıncılık alanında küresel adımlar atmadığı şeklinde değerlendirmekte, TRT World’ün de küresel alan ve TV kanallarıyla rekabet etmek için kurulduğuna işaret etmektedir²⁹. TRT Genel Müdürü İbrahim Eren, TRT World’ün, Türkiye’nin dış politikası ile eşitlenmiş, dengeli bir haberciliği benimsediğini³⁰, Türkiye’nin dünyaya anlatılmasında önemli bir araç olduğunu, TRT World’ün Türkiye’yi anlatmanın yanı sıra Türkiye’nin dünyaya nasıl baktığını da aktardığını dile getirmektedir³¹.

²⁶ Nazife Güngör, *İletişim: Kuramlar ve Yaklaşımlar*, (Ankara: Siyasal Kitabevi 2013), 51.

²⁷ “Tarihçe”, TRT, Erişim Tarihi: Kasım, 10, 2020, <https://www.trt.net.tr/Kurumsal/Tarihce.aspx>

²⁸ “TRT World Yükseliyor,” Tr Dergisi, Erişim Tarihi: Kasım, 10, 2020, <http://trdergisi.com/trt-world-yukseliyor/>

²⁹ Devran, “Yeni Türkiye’nin Küresel Sesi TRT World: Fırsatlar ve Güçlükler,” 289.

³⁰ “TRT Genel Müdürü İbrahim Eren, Yurt Dışında Eğitim Gören Öğrencilerle Buluştu,” Erişim Tarihi: Kasım, 10, 2020, <http://www.trthaber.com/videoelar/trt-genel-muduru-ibrahimeren-yurt-disinda-egitim-goren-ogrencilerle-bulustu-34640.html>

³¹ “TRT World Dünyanın Her Yerinden İzlenebilecek,” Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: Aralık 12, 2021, <http://aa.com.tr/tr/turkiye/trt-world-dunyanin-her-yerinden-izlenebilecek/768176>

III. Araştırma Yöntemi

Çalışma Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinde yürüttüğü kamu diplomasisi faaliyetlerinin medya ayaklarından önemli bir aşamasını oluşturan TRT World'ün AB üyelik müzakerelerinde ortaya çıkan temel sorunlarda Türkiye'nin tezlerini ve gerekçelerini aktarmada üstlendiği işlevi ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Çalışma, "Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerindeki anlaşmazlıklarda Türkiye'nin savlarının Avrupa Birliği kamuoyuna aktarılmasında bir kamu diplomasisi enstrümanı olarak TRT World, önemli bir misyon üstlenmektedir" hipotezinden hareket etmektedir. Bu doğrultuda çalışmada Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinde yürüttüğü kamu diplomasisi çerçevesinde TRT World'ün web sitesinde ürettiği İngilizce haberlerdeki çerçevelere odaklanılmakta ve haber çerçeveleri ele alınırken Türkiye'nin AB ile yaşadığı sorunlar temel alınmaktadır. Bu anlaşmazlıklar; Suriyeli sığınmacı sorunu, Kıbrıs sorunu, Doğu Akdeniz yetki alanları sorunu, terör alanındaki sorunlar şeklinde sınıflandırılmaktadır. Çalışmada 2016 yılı ile 2021 yılı arasındaki 5 yıllık dönemde üretilen haberler analiz edilmiştir. TRT World'ün 2015 yılında yayın hayatına başlaması, haber sıklığını zamanla sağlaması nedeniyle 2016 yılı başlangıç noktası olarak seçilmiştir. Ayrıca sığınmacı krizi, terör, Doğu Akdeniz gibi sorunların 2016 yılı sonrası yaşandığı, ilişkilerin de gerginleştiği görülmektedir. Söz konusu sorunlara ilişkin olarak çalışmanın perspektifi ile ilgili ya da ilgisiz çok sayıda haber bulunmuş, bu sebeple haberlerin seçilmesinde amaçlı örneklem kullanılmıştır. Amaçlı örneklem modelinde çalışmanın doğası ve içeriğine uygun bilgi sağlayıcı grup, veri ve bilgi setlerinin ayıklanarak seçilmesi ve kullanılması esas alınmaktadır³².

Çalışmada Entman'ın çerçeveleme modeli esas alınarak Türkiye ile AB arasında yaşanan sorunların TRT World ekseninde nasıl sunulduğu incelenmektedir. Habercilik alanında kullanılan çerçeveleme analizi, araştırmacılara haber unsurlarını detaylı bir şekilde ele alabilmek için oldukça zengin bir teorik altyapı sunmaktadır³³. Çerçeveleme analizi bir söz, roman ya da haber metni ile oluşan bir bilginin insan bilincine aktarılmasıyla insan bilincinde oluşturduğu etkinin tam olarak nasıl uygulandığını açıklamaktadır.

³² Michael, Q. Patton, *Qualitative Research and Evaluation Methods*, (California: Thousand Oaks, Sage, 2014), 105.

³³ Burak Özçetin ve Banu Baybars-Hawks, "Framing the Russian Aircraft Crisis: News Discourse in Turkey's Polarized Media Environment," *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 15 no 57 (2018): 34.

Çerçeveleme yapmak, bir metnin gücünü tanımlamayı mümkün kılmaktadır. Çerçeveleme analizi, metinlerde kullanılan ifadelerin açık ve ortak eğilimlerini belirleyerek o ifadelerle ilişkin daha kesin ve evrensel bir anlayış getirmeyi amaçlamaktadır³⁴. Entman, çerçeveleme yönteminde haber çerçevelerinin dört temel unsuruna odaklanmaktadır. Bu unsurlar haberlere ilişkin “bir problemin tanımlanması, problemin sorumlularının aktarılması, ahlaki yargıların dile getirilmesi, problemin çözümüne yönelik çözüm önerilerinin sunulmasını” kapsamaktadır³⁵. Çalışmada haber metinleri Entman’ın bu dört unsuru üzerinden ele alınmaktadır.

IV. Haber Analizleri

A. Sığınmacı Krizinin Tarihsel Süreci

2011 yılında Suriye’de başlayan çatışmalar büyük bir krizi beraberinde getirmiştir. İç savaştan kaçan Suriyeli sığınmacılar önce Türkiye topraklarına oradan da Avrupa ülkelerine göç etmişlerdir. Sığınmacıların Avrupa topraklarına yerleşmesini istemeyen AB ülkeleri, Türkiye ile sığınmacıların geri kabulü üzerine bir mutabakat imzalamıştır. Mutabakatta, Türkiye’den Yunan adalarına geçen düzensiz göçmenlerin Türkiye’ye iade edilmesi, AB’nin Türkiye’ye mali destek olarak 3+3 milyar avroluk yardım yapması kararlaştırılmıştır³⁶. Ayrıca Türk vatandaşlarının Avrupa ülkelerine vize serbestisi sürecinin hızlandırılması gündeme gelmiştir³⁷. Mutabakatın imzalanmasının ardından Avrupa ülkelerine giden sığınmacılar Türkiye’ye dönmüş ve Türkiye’deki sığınmacı sayısı 4 milyona ulaşmıştır. Bu süreçte AB’nin taahhüt ettiği mali yardım konusunda sorunlar yaşanmış ve Türkiye, AB’nin vaat edilen 6 milyar avroyu ödemediğini ve vize serbestisinin sağlanmadığını dile getirmiştir. 27 Şubat 2020 tarihinde Suriye’nin İdlib bölgesinde Türk askerlerinin bulunduğu bir tabura düzenlenen saldırıda 33 askerin şehit olması sonrasında AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik, Türkiye’nin Avrupa’ya gitmek isteyen Suriyeli sığınmacıları artık tutmayacağını ve sınırları açtığını duyurmuştur³⁸. Bu durumun ardından AB yetkilileri,

³⁴ Robert Entman, “Framing: Toward clarification of a fractured paradigm,” *Journal of Communication*, 43 (1993): 51-52.

³⁵ Entman, “Framing: Toward clarification,” 52.

³⁶ Avrupa Birliği Başkanlığı, “18 Mart 2016 Tarihli Türkiye-AB Zirvesi Bildirisi,” (Ankara: Avrupa Birliği Başkanlığı).

³⁷ Çiğdem Nas, “Türkiye-AB İlişkilerinde Geri Kabul ve Vize Serbestliği: Hareketliliğin Yönetimi,” *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 23 no 2 (2015): 183.

³⁸ “İdlib’de 33 askerin hayatını kaybetmesi: Yüzlerce mülteci Edirne’den sınırı geçmeye başladı, Ege sahillerinde mülteciler Yunanistan’a geçmek için toplandı,” *Medyascope*,

Türkiye'nin yapılan mutabakata sadık kalması gerektiği yönünde açıklamalar yapmıştır. AB ve Türkiye'den gelen karşılıklı açıklamalar ile sığınmacı sorunu farklı bir boyuta ulaşmıştır.

B. Sığınmacı Krizi'ne Yönelik Üretilen Haberlerin Analizi

1. Sorunun tanımlanması ve sebepleri

“Türkiye mültecilerin Avrupa'ya ulaşmasını engellemeyecek” başlıklı haberde, yaşanan sığınmacı krizine yönelik sorunun sebebi olarak geri kabul anlaşmasının gereğinin AB'nin sığınmacıların mali yükünü çektiği sürece yerine getirileceği ifade edilerek Türkiye'nin, *“mültecilerin refahı için 40 milyar dolar harcadığı”* bunun karşılığında *“Avrupa'dan küçük bir miktar aldığı”* aktarılmaktadır. Ayrıca İdlib'deki saldırının insani kriz ve yeni bir göç dalgasını zorladığı dile getirilerek *“ortaya çıkan yakın bir insani kriz ve kayıtsızlığı ile ülkenin artık başka bir mülteci dalgasıyla başa çıkamayacağı”* söylenmekte³⁹, bir İdlib sakini habere konu edinerek *“sınırları açarlarsa burada kimse kalmaz”* sözleriyle olası yeni göçe vurgu yapılmaktadır⁴⁰. 2 Mart 2020 tarihli *“Türkiye mülteciler için sınırlarını Avrupa'ya neden açtı?”* başlıklı haberde sığınmacı akışını yönetmekte zorlanan Türkiye'nin bu akış karşısında *“uyuyan”* Avrupa'yı sarsmak için sınırları açtığı ileri sürülmektedir.⁴¹ 2 Ocak 2020 tarihli *“250.000'e yakın Suriyeli Türkiye'ye kaçıyor”* başlıklı haberde Türkiye'nin bir göçe daha karşı koyamayacağı belirtilmektedir⁴².

Erişim tarihi: Haziran 23, 2020, <https://medyascope.tv/2020/02/28/idlibte-33-askerin-hayatini-kaybetmesi-yuzlerce-multeci-edirnedenden-siniri-gecmeye-basladi-ege-sahillerinde-multeciler-yunanistana-gecmek-icin-toplandi/>

³⁹ “Turkey 'won't stop' refugees from reaching Europe,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/turkey-wont-stop-refugees-from-reaching-europe/5e58e2bf6c3540001591d39b>

⁴⁰ “Idlib: If they open up the borders, no one will stay here,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/idlib-if-they-open-up-the-borders-no-one-will-stay-here/5e60ed8c6c3540001591e5a9>

⁴¹ “Why has Turkey opened its borders with Europe?,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/why-has-turkey-opened-its-borders-with-europe/5e5933726c3540001591d770>

⁴² “Up to 250,000 Syrians fleeing toward Turkey – Erdogan,” Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/up-to-250-000-syrians-fleeing-toward-turkey-erdogan-32669>

2. Ahlaki Yargılarda Bulunma

Ahlaki yargılar ekseninde, sığınmacıların zor şartlarda hayatta kalma mücadelelerine değinilirken esasında başta AB ülkeleri olmak üzere birçok ülkenin bu soruna kayıtsız kalmaları eleştirilmiştir. Haberlerde Yunan makamlarının, şişme botlarla göçmenleri tekrar denize ittiklerine dair giderek artan eleştiriler olduğuna işaret edilmekte⁴³, birçok haberde mülteci sorununda Yunanistan'ın yaklaşımının insan hakları açısından problemli olduğuna dikkat çekilmektedir⁴⁴. New York Times'ın kaynak gösterildiği haberde mülteciler için yapılan gizli gözaltı merkezinde polislerin “*mültecileri alıkoyduğu*”⁴⁵ öte yandan içinde çocukların da olduğu bir grup mültecinin aç ve susuz bir şekilde cezaevinde tutulduğu⁴⁶ ifade edilerek mültecilere insanlık dışı muamele edildiğine vurgu yapılmaktadır.⁴⁷

3. Çözüm Önerileri Sunma

TRT World, Türkiye'nin sığınmacılar için sınırlarını açmasına yönelik yaptığı haberlerde sığınmacı sorununun çözümünde elinden geleni yaptığını ve diğer ülkelerin Türkiye kadar sorumluluk almadığını, bu sebeple de

⁴³ “EU border force Frontex accused of migrant pushback cover up,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/eu-border-force-frontex-accused-of-migrant-pushback-cover-up/5fd9c4e3b790740018537f16>

⁴⁴ “Groups condemn use of force by Greek authorities on migrants,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/groups-condemn-use-of-force-by-greek-authorities-on-migrants/5e5eb01b6c3540001591e1c9>, “Thousands of refugees in Greece face evictions under new law,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/thousands-of-refugees-in-greece-face-evictions-under-new-law/5f19befc3e5d6b0017122dad>, “Refugee Crisis: Migrants brave bullets, cold weather and harsh Greek forces,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/refugee-crisis-migrants-brave-bullets-cold-weather-and-harsh-greek-forces/5e6c7cae6c3540001592017b>, “Refugee Crisis: Greek border police fire tear gas at migrants,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/refugee-crisis-greek-border-police-fire-tear-gas-at-migrants/5e69fa456c3540001591f9d1>

⁴⁵ “Greece's secret detention centre for refugees and migrants,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/greeces-secret-detention-centre-for-refugees-and-migrants/5e6916d46c3540001591f854>

⁴⁶ “Refugees jailed without food or water in Greek border prison,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/refugees-jailed-without-food-or-water-in-greek-border-prison/5e6639ea6c3540001591ef0e>

⁴⁷ “Human Rights Watch condemns violence at Greek border,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/human-rights-watch-condemns-violence-at-greek-border/5e62b1296c3540001591ec5f>

sınırları açmaktan başka bir çare olmadığını dile getirmektedir. Sığınmacı sorununun küresel bir sorun olduğuna işaret edilerek uluslararası bir eylem ile problemin çözülebileceğine dikkat çekilmektedir. 18 Aralık 2019 tarihli haberde Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın “*Mülteci sorunundan kaçınan dünya, onu ortadan kaldırmaz*” sözleri başlıkta yer almakta, zengin Batılı ve Arap ülkelerinin sığınmacı sorununu çözmek için adım atmadığına vurgu yapılarak Suriye'den gelecek olası bir yeni göç dalgası için Türkiye'nin güvenli bölge talebinin de önemsenmediği belirtilmektedir. Son olarak sığınmacı krizinden kurtulmanın yolunun “*küresel iş birliği ve dayanışma*” olduğuna dikkat çekilmektedir⁴⁸.

C. Doğu Akdeniz Yetki Alanları Sorununun Tarihsel Süreci

Doğu Akdeniz'e kıyısı bulunan Türkiye hidrokarbon arama faaliyetleri konusunda Yunanistan ve Güney Kıbrıs'la sorunlar yaşamaktadır. Özellikle Güney Kıbrıs'ın Mısır ve İsrail ile yaptığı anlaşmalarla deniz yetki alanlarını genişletmesi, KKTC'yi yok sayarak Kıbrıs'ın tamamını temsil eden yetki alanlarına ilişkin çabaları⁴⁹, Yunanistan'ın da Akdeniz kıyısındaki ülkelerle anlaşma yapma girişimleri⁵⁰ Türkiye'yi Doğu Akdeniz'den dışlama, Türkiye'yi ve KKTC'yi yok sayma girişimi olarak görülmektedir. Güney Kıbrıs ve Yunanistan'ın AB ülkesi olma özelliği onlara uluslararası alanda bir meşruiyet sağlamış gibi görünmektedir. Ancak Güney Kıbrıs'ın Doğu Akdeniz'deki girişimleri “adaların ana karaları kadar deniz yetki alanlarına sahip olamayacağına dair ilke” bulunduğu uluslararası hukuka aykırı davrandığı saptanmaktadır⁵¹. Türkiye de bu konuda adımlar atarak önce KKTC ile ardından da 2019 yılında Libya ile deniz yetki anlaşmaları yaparak Güney Kıbrıs'ın tek taraflı adımlarına karşılık vermiştir⁵². AB, GKRY ve

⁴⁸ “World avoiding refugee problem does not eliminate it” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/world-avoiding-refugee-problem-does-not-eliminate-it-president-erdogan-32305>

⁴⁹ Fadime A. Ceylan, “Doğu Akdeniz Enerji Keşiflerinin Bölgeyi Jeopolitik ve Jeostratejik Açıdan Değiştirme Potansiyeli,” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, 2018), 62.

⁵⁰ Cihat Yayıcı, “Doğu Akdeniz'de Yetki Alanlarının Paylaşılması Sorunu ve Türkiye”. *Bilge Strateji*, 4 no 6 (2012): 19.

⁵¹ Ceylan, “Doğu Akdeniz Enerji Keşiflerinin”, 61-62.

⁵² “Türkiye-Libya arasındaki deniz yetki alanları anlaşması, Doğu Akdeniz'de dengeleri değiştirdi,” Anadolu Ajansı, Erişim Tarihi: Mart 11, 2021, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/turkiye-libya-arasindaki-deniz-yetki-alanlari-anlasmasi-dogu-akdenizde-dengeleri-degistirdi/2057661>

Yunanistan'ın sınırlarının kendi sınırları olduğunun altını çizmiştir. Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki adımları, caydırıcı kuvvet kullanımı özellikle Akdeniz'e kıyısı olan Fransa, Yunanistan ve Güney Kıbrıs'ın eleştirilerine neden olmuştur. AB üyesi bu ülkeler Türkiye ile müzakerelerin dondurulmasını talep etse de AB'nin tamamından karşılık görmemiştir. Ancak AB, her fırsatta kendi üye ülkelerini savunan, Türkiye'yi Doğu Akdeniz'deki gerilimi tırmandırmada geri adım atmaya davet eden bir yaklaşımı benimsemiştir⁵³.

D. Doğu Akdeniz Yetki Alanları Sorununa Yönelik Haberlerin Analizi

1. Sorunun Tanımlanması ve Sebepleri

Haber metinlerinde sorunun sebepleri genel olarak Güney Kıbrıs ve Yunanistan'ın uluslararası hukuka aykırı sondaj faaliyetleri, KKTC'nin ve Türkiye'nin yok sayılması, uluslararası camianın özellikle AB'nin bu konuda tarafgir bir tutum sergileyerek Türkiye karşıtı bir tavır takınması olarak gösterilmektedir. Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de yaptığı sondaj faaliyetleri ise hem Türkiye hem de KKTC'nin egemenlik hakkı olarak yansıtılmaktadır. Haber metinleri incelendiğinde Yunanistan ve GKRY'nin faaliyetlerinin *“tek taraflı”*⁵⁴ ve KKTC'nin haklarını *“ihlal”*⁵⁵ eden bir nitelikte olduğunu ifade eden birçok haber bulunmaktadır. *“Türkiye, Yunanistan deniz sınırının değişmesine müsamaha göstermeyeceğini söylüyor”* başlıklı haberde, Türkiye'nin, Ege'deki Türk haklarını yasadışı hareketlere karşı korumak adına her türlü tedbiri aldığı, Yunanistan'ın deniz sınırının herhangi bir

⁵³ “AB’de kritik Doğu Akdeniz ve Türkiye diplomasisi,” DW Türkçe, Erişim Tarihi: Mart 3, 2021, <https://www.dw.com/tr/abde-kritik-do%C4%9Fu-akdeniz-ve-t%C3%BCrkiye-diplomasisi/a-54559740>

⁵⁴ “Turkey slams Greek Cypriot unilateralism in Eastern Mediterranean,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-slams-greek-cypriot-unilateralism-in-eastern-mediterranean-20672>, “ Turkey urges Greece to act in 'line with international law,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-urges-greece-to-act-in-line-with-international-law-33178>, “The Eastern Mediterranean dispute: is there light at the end of the tunnel?,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/opinion/the-eastern-mediterranean-dispute-is-there-light-at-the-end-of-the-tunnel-31872>

⁵⁵ “Gas reserves in the eastern Mediterranean are fostering division. Why?,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/magazine/gas-reserves-in-the-eastern-mediterranean-are-fostering-division-why-21247>, “Turkey dismisses EU's sanction threat as bias and illegal,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-dismisses-eu-s-sanction-threat-as-bias-and-illegal-42259>

değişikliğine hoşgörülle yaklaşılmayacağı konusunda uyarılar dile getirilmektedir.⁵⁶ “Türkiye ‘yakında’ Doğu Akdeniz’e dördüncü sondaj gemisini gönderecek” başlıklı haberde doğal kaynaklar üzerinde Kıbrıs Adası’nın tamamının eşit haklara sahip olduğunun AB tarafından göz ardı edildiği vurgulanmakta ve AB’nin bu konuda oldukça “önyargılı ve taraflı” olduğuna dikkat çekilmektedir.⁵⁷ “Türkiye, Doğu Akdeniz’de yasal haklara sahip olduğunu söylüyor” başlıklı haberin içeriğinde AB’nin Türkiye’ye sondaj faaliyetlerinden dolayı yaptığı tehditlerinin Türkiye tarafından “reddedildiği” ifade edilmektedir.⁵⁸ “Türkiye yasal olarak Doğu Akdeniz’de gaz arama hakkına nasıl sahip oluyor?” başlıklı haberde hukuk uzmanlarına yer verilmekte, KKTC’nin “özel siyasi statüsü nedeniyle” Güney Kıbrıs’ın o denli kolay bir şekilde egemenlik hakkının tanımlanamayacağı vurgulanmakta, KKTC’nin Washington Temsilcisi Mustafa Lakadamyalı’nın ifadeleriyle egemenlik hakkının adanın iki halkını kapsadığı aktarılmaktadır.⁵⁹

2. Ahlaki Yargılarda Bulunma

Yunanistan ve Güney Kıbrıs’ın deniz yetki alanları ve sondaj faaliyetlerinin uluslararası hukuku göz ardı eden, KKTC’yi yok sayan yaklaşımı öne çıkarılarak Yunanistan ve Güney Kıbrıs hukuki ve ahlaki açıdan eleştirilmektedir. Öte yandan AB ve ABD’nin de Yunanistan ve Güney Kıbrıs’a destek veren, Türkiye’yi eleştiren, daha da ötesinde yaptırım uygulama kararı alan tavrı tarafsızlık açısından, hukuki ve ahlaki açıdan tenkit edilmektedir. “AB yaptırımları Türkiye’nin Akdeniz’deki sondaj operasyonunu engelleyebilir mi?” başlıklı haberde Türkiye’nin sondaj faaliyetleri nedeniyle AB üyesi devletlerden tehdit aldığı, AB’nin Türkiye’yi “sindirmek” için bazı adımlar attığı belirtilerek AB’nin sorunları çözme

⁵⁶ “Turkey says it will not tolerate shift in Greek maritime border,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-says-it-will-not-tolerate-shift-in-greek-maritime-border-21073>

⁵⁷ “Turkey to send fourth drilling ship to eastern Mediterranean soon,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-to-send-fourth-drilling-ship-to-eastern-mediterranean-soon-28272>

⁵⁸ “Turkey says it has legal rights existing in the Eastern Mediterranean,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-says-it-has-legal-rights-existing-in-the-eastern-mediterranean-27798>

⁵⁹ “How Turkey is legally entitled to explore gas in Eastern Mediterranean,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/how-turkey-is-legally-entitled-to-explore-gas-in-eastern-mediterranean-28199>

gerçekten de “*hevesli olup olmadığı*” sorgulanmaktadır.⁶⁰ Yaptırımlarla ilgili bir diğer haberde Türkiye’nin AB’nin yaptırımlarını “*önyargılı ve yasadışı*” olarak gördüğü ifade edilmektedir⁶¹. “*Avrupa Birliği’nin Türkiye’ye yaptırımları barışa engel*” başlıklı haberde doğalgaz faaliyetleri sebebiyle gelen AB’nin yaptırımlarının barış sağlamada önemli bir engel olduğu dile getirilmektedir⁶². “*Türkiye Parlamentosu, AB’nin müzakereleri askıya almasını kınadı*” başlıklı haberde, meclisteki dört büyük partinin de AB’nin Doğu Akdeniz sebebiyle Türkiye’ye uyguladığı yaptırımları kınadığına, Türkiye’nin hem de kendi haklarını koruma kabiliyetine sahip olduğuna, AB’nin de “*tarafsız, adil ve uluslararası hukuka uygun*” bir tutum sergilemesi gerektiğine işaret edilmektedir⁶³.

3. Çözüm Önerileri Sunma

Çözüm önerilerinin yer aldığı haberlerde ise Türkiye ve KKTC’nin barışçıl, iş birlikçi ve diyalog yoluyla çözümü destekleyen ifadeleri öne çıkarılırken AB, ABD, Yunanistan ve Güney Kıbrıs’ın bu konudaki tarafgir ve saldırgan tutumu barışçıl bir çözüme engel olarak görülmektedir. “*Doğu Akdeniz’deki gaz rezervleri bölünmeyi neden güçlendiriyor?*” başlıklı haberde sorunun “*barışçıl yollarla, diyalog ve müzakere ile*”⁶⁴ çözülebileceğine yönelik Türkiye’nin birçok adımı attığı aktarılmaktadır⁶⁵. “*Doğu Akdeniz anlaşmazlığı: Tünelin sonunda ışık var mı?*” başlıklı haberin içeriğinde

⁶⁰ “Can EU sanctions hamper Turkey's drilling operation in Mediterranean?,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/can-eu-sanctions-hamper-turkey-s-drilling-operation-in-mediterranean-28314>

⁶¹ “Turkey dismisses EU's sanction threat as bias and illegal,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-dismisses-eu-s-sanction-threat-as-bias-and-illegal-42259>

⁶² “European Union sanctions against Turkey are an obstacle to peace”, TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/opinion/european-union-sanctions-against-turkey-are-an-obstacle-to-peace-31334>

⁶³ “Turkish Parliament condemns EU suspending talks,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkish-parliament-condemns-eu-suspending-talks-28346>

⁶⁴ “Erdogan: Possible EU sanctions don't concern Turkey,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/erdogan-possible-eu-sanctions-don-t-concern-turkey-42197>, “Turkey expects no EU sanctions over eastern Mediterranean row,” TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-expects-no-eu-sanctions-over-eastern-mediterranean-row-39743>

⁶⁵ “Gas reserves in the eastern Mediterranean are fostering division. Why? TRT World, Erişim Tarihi: Mayıs 12, 2021, <https://www.trtworld.com/magazine/gas-reserves-in-the-eastern-mediterranean-are-fostering-division-why-21247>

sorunların çözülebilmemesinin esasında kolay olduğu; ancak Yunanistan, Güney Kıbrıs, İsrail ve Mısır'ın yanlı tutumları ile uluslararası camianın da çözümden yana değil de çatışmayı körükleyen tavır takınmasının çözüm için atılan adımları durdurduğu vurgulanmaktadır AB ve ABD'den gelen açıklamaların gerçeklikten kopuk olduğu ve AB ve ABD'nin Türkiye'nin jeopolitik konumunu hafife alarak Türkiye'yi izole etmeye çalıştıkları belirtilmekte, bölgeyi ve küresel alanı kapsayan iyi niyet ve siyasi fikir birliğinin sorunları çözebileceği aktarılmaktadır⁶⁶. Ayrıca KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar'ın doğalgaz arama sorununun çözümü için Güney Kıbrıs ile iş birliği önerisinde bulunduğu; ancak Güney Kıbrıs'ın bu öneriyi reddettiği aktarılmaktadır⁶⁷.

E. Kıbrıs Sorununun Tarihsel Süreci

II. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere'nin Kıbrıs'ı terk etmesi üzerine 1960 yılında Türk ve Rumlar Kıbrıs'ta ortak bir devlet kurmuşlardır⁶⁸. Adada kurulan devletin ardından Türkiye, Yunanistan ve İngiltere garantör devlet olarak yer almıştır. Türk ve Rumların ortak kurduğu devlet Rumların Türkler üzerindeki sindirme ve şiddet politikaları ile meşruiyetini yitirmiş, anayasa ve anlaşmalar ihlal edilmiştir⁶⁹. Rum lider Makarios, Türkler üzerindeki baskıyı artırarak şiddet olaylarına başvurmuş, 24 Türk'ü şehit etmiştir⁷⁰. Olayların devam etmesi ve herhangi bir çözüm bulunamaması ile Türkiye Kıbrıs'a iki harekât düzenlemiştir⁷¹ ve Kıbrıs'ın bugünkü haritası çizilmiştir⁷². Esasında ikinci harekât ile birlikte Kıbrıs'ın ikiye bölünmesi Türkiye'nin Batı ile

⁶⁶ “Gas reserves in the eastern Mediterranean are fostering division. Why?” TRT World, Erişim Tarihi: Mart 14, 2021, <https://www.trtworld.com/opinion/the-eastern-mediterranean-dispute-is-there-light-at-the-end-of-the-tunnel-31872>

⁶⁷ “Second Turkish ship begins gas drilling in eastern Mediterranean,” TRT World, Erişim Tarihi: Mart 15, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/second-turkish-ship-begins-gas-drilling-in-eastern-mediterranean-28827>, “Can EU sanctions hamper Turkey's drilling operation in Mediterranean?” TRT World, Erişim Tarihi: Mart 2, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/can-eu-sanctions-hamper-turkey-s-drilling-operation-in-mediterranean-28314>

⁶⁸ Vasfiye Çelik ve İlker Çelebi, “The Cyprus Issue In The Period From Establishment of Cyprus Republic in 1960 to the 2004 Annan Plan,” *Jebpir*, 6 no 2 (2020): 169.

⁶⁹ Onur Öymen, *Silahsız Savaş Bir Mücadele Sanatı Olarak Diplomasi*, (İstanbul: Remzi Kitabevi, 2017), 436.

⁷⁰ Fahir Armaoğlu, *20. Yüzyıl Siyasi Tarihi: 1914-1995*, (İstanbul: Kronik Kitap, 2019), 591-592.

⁷¹ Davud Kapucu, “1974 Kıbrıs Hava Harekâtı,” *UTAD*, 4 no 2 (2020): 97.

⁷² Müge Vatansever, “Kıbrıs Sorununun Tarihi Gelişimi,” *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12 (2010): 1516.

ilişkilerinde önemli bir dönüm noktasını oluşturmaktadır. 1983 yılında Kıbrıslı Türkler, 1960 anayasasının “self determinasyon” hakkını kullanarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni ilan etmiştir. Ancak BM, KKTC’yi yasal bir varlık olarak kabul etmemiştir⁷³. KKTC’nin uluslararası alanda tanınmaması küresel açıdan önemli bir sorun ve çıkmaz olarak görülürken AB’nin de bu konuya yaklaşımı, Türkiye-AB ilişkilerinde ve üyelik sürecinde önemli bir belirleyici olmuştur.

Kıbrıs Sorunu temelinde AB ile Türkiye ilişkilerine bakıldığında Türkiye’nin 1974 yılındaki harekâtı, Londra Antlaşması’nın ilgili maddelerine göre yapılmasına rağmen BM ve Avrupa Konseyi tarafından “işgal” olarak değerlendirilmiştir⁷⁴. Türkiye ile AB arasında Kıbrıs’ın sorun olmasının ilk adımları 1981 yılında Yunanistan’ın AB’ye kabul edilmesiyle atılmıştır⁷⁵. İkinci adım olarak da 2004 yılında GKRY’nin AB’ye katılımının onaylanması⁷⁶ ile sorun Türkiye açısından daha da çözülemez bir duruma gelmiştir. Kıbrıs’ın siyasi durumundaki sorunların birden fazla tarafı varken bir de AB taraf olarak eklenmiş ve bu durum, Türkiye için yeni zorlukların bir işareti olarak yorumlanmıştır. Çünkü AB, Türkiye’nin üyeliği için Kıbrıs sorununun çözümünü istemekte ve bu konuda Yunanistan ve GKRY’nin tezlerini esas almaktadır. GKRY’nin AB’ye üyelik başvurusunda bulunması esasında Kıbrıs üzerine yapılan Zürih ve Londra Antlaşmalarının çizdiği hukuki duruma aykırı olarak görülmektedir. Bu antlaşmalar, GKRY’ye Kıbrıs’ı tek başına temsil etme hakkı vermemektedir. Ancak AB bu duruma rağmen GKRY’nin başvurusunu işleme almıştır. Yunanistan ve GKRY’nin AB üyesi olmasıyla birlikte bu iki yönetim Türkiye’nin AB süreçlerinde veto hakkını sıkça kullanmıştır. Bunun yanı sıra AB de Türkiye ile Yunanistan arasındaki denge yaklaşımı ve eşit muamele ilkesini kaybetmiştir⁷⁷.

⁷³ Hüner Tuncer, *Kıbrıs Sarmalı: Nasıl Bir Çözüm?* (İstanbul: Kaynak Yayınları, 2012), 105.

⁷⁴ Rıdvan Karluk, “Türkiye’nin Avrupa Birliği Üyeliği ve Kıbrıs Sorunu” (International Conference on Eurasian Economies’de sunulan tebliğ, İstanbul, Temmuz 10-12 2017), 509.

⁷⁵ Nesrin Demir, “Avrupa Birliği Türkiye İlişkilerinde Kıbrıs Sorunu,” *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 no 1, (2005): 347.

⁷⁶ Altuğ Günar, “Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nin (Kıbrıs Cumhuriyeti’nin) Avrupa Birliği Üyeliğinin Kıbrıs Sorununa Etkisi”, *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, 37 (2020): 98.

⁷⁷ Hasan Mor, “Kıbrıs Sorununun Türkiye-AB İlişkilerine Endekslenme Süreci”. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12 no 1-2 (2008): 986.

F. Kıbrıs Sorununa Yönelik Haberlerin Analizi

1. Sorunun Tanımlanması ve Sebepleri

Kıbrıs'ın ikiye bölünmüş ve birleşemiyor oluşu ya da iki devletli bir çözüm olmayışı sorun olarak tanımlanmaktadır. TRT World, Kıbrıs sorununda daha çok barış görüşmelerine odaklanmakta, GKRY ve Yunanistan'ın bu süreçteki tavırları sorunun sebebi olarak gösterilmekte, barışın gerçekleşmemesi GKRY ve Yunanistan'ın kararları üzerinden okunmaktadır. “*Kıbrıs neden bölündü*” başlıklı haberin içeriğinde bölünmeye götüren süreç kronolojik bir şekilde ele alınmaktadır. Rumların Kıbrıslı Türklere uyguladığı şiddeti, göç baskısı⁷⁸ ile “*sistematik katliamı*”⁷⁹ sonlandırmak, Yunanistan'la Kıbrıs'ın “*zorunlu birleşmesini önlemek*”⁸⁰ ve barışı sağlamak adına hareketin gerekli olduğu vurgulanmaktadır. 1974 yılındaki Yunanistan destekli askeri darbenin, Kıbrıslı Türkleri korumak için Türk askeri müdahalesini “*tetiklediği*” ifade edilmekte⁸¹, Kıbrıs harekâtında garantör devletlere verilen “*ortak veya uyumlu bir eylemin mümkün olmadığı durumlarda tek taraflı olarak işleri yeniden tesis etmek amacıyla harekete geçme*” hakkının kullandığı⁸² belirtilmekte ve bu doğrultuda Türkiye'nin, Kıbrıslı Türklere yönelik şiddeti sona erdirmek için de “*tek taraflı*” olarak hareket ettiği vurgulanmaktadır⁸³. Ayrıca GKRY, Yunanistan ve AB tarafından sorun olarak gösterilen Türkiye'nin KKTC'de asker bulundurma durumuna ilişkin haberlere bakıldığında “*Erdoğan: Türkiye Kıbrıs'ta kalacak*” başlıklı haberde Erdoğan'ın sözleri ile “*Türkiye olmadan garantinin mümkün olmadığı*” ifade edilmektedir⁸⁴. “*Kıbrıs barış görüşmeleri hakkında bilmeniz gereken sekiz şey*” başlıklı haberde, GKRY'nin AB'ye alınmasıyla

⁷⁸ “Why is Cyprus divided?,” TRT World, Erişim Tarihi: Mart 2, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/why-is-cyprus-divided/5d31e0e2b9fa6764a9a59a20>

⁷⁹ “Cyprus: Operation for Peace,” TRT World, Erişim Tarihi: Mart 2, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/cyprus-operation-for-peace/5f159c273e5d6b00171221a4>

⁸⁰ “Turkish intervention in Cyprus commemorated,” TRT World, Erişim Tarihi: Mart 7, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/43rd-anniversary-of-the-turkish-intervention-in-cyprus-404822>

⁸¹ “Demilitarised zone freezes time in Cyprus,” TRT World, Erişim Tarihi: Mart 9, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/cyprus-demilitarised-zone-freezes-in-time-287077>

⁸² “Turkish intervention in Cyprus commemorated,” TRT World, Erişim Tarihi: Mart 17, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/43rd-anniversary-of-the-turkish-intervention-in-cyprus-404822>

⁸³ “Why are Turkish troops in Cyprus?,” TRT World, Erişim Tarihi: Mart 14, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/why-are-turkish-troops-in-cyprus--8519>

⁸⁴ “Erdogan says Turkey will stay in Cyprus,” TRT World, Erişim Tarihi: Mart 22, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/erdogan-asserts-turkey-will-stay-in-cyprus-274248>

birlikte AB'nin yıllarca süren anlaşmazlığın bir parçası olduğuna işaret edilmekte, Kıbrıs'ta barışın sağlanmasıyla birlikte hidrokarbon rezervlerinin çıkarılmasının kolaylaşacağı ve ticari koridorlar açılabileceği öngörülmektedir⁸⁵.

2. Ahlaki Yargılarda Bulunma

KKTC'nin uluslararası alanda tanınmaması ve uluslararası alandan izole edilmesi sebebiyle AB, GKRY ve Yunanistan TRT World içerikleri ile ahlaki açıdan eleştirilmektedir. Öyle ki GKRY'nin Kıbrıs'ın tek temsilcisi gibi davranmasına ve AB'nin de GKRY'nin siyasi pozisyonu ve tezlerine destek çıkmasına ilişkin Türkiye tarafından adil olunmadığı şeklinde eleştiriler TRT World'ün yer verdiği önemli noktalardan biridir. Ayrıca 2004 yılındaki Annan Planı'na KKTC'nin evet oyu kullanması, Türkiye'nin AB ile ilişkileri düzeltme ve barışın sağlanması adına Plan'a destek vermesi öne çıkarılırken GKRY'nin kendi lehine olmasına rağmen Plan'ı reddetmesi, barışın sağlanmasındaki engel olarak değerlendirilmektedir. *"ABD, Güney Kıbrıs'a silah ambargosunu sona erdirirken bölgeyi istikrarsızlaştıracak mı?"* başlıklı haberde Öğretim Üyesi Hakkı Caşın'ın sözlerine yer verilerek NATO üyesi olmayan bir ülkenin silahlandırılmasının Türkiye'ye bir tehdit olduğu belirtilmektedir. Türkiye'nin dışişleri bakanlığının da açıklamalarına yer veren TRT World, silahlandırma kararının adadaki çözüme yönelik bir *"engel, tehlikeli bir tırmanmadan"* başka bir şeyi teşkil etmediğini aktarmaktadır⁸⁶. *"Kıbrıs'ta Türk müdahalesi anıldı"* başlıklı haberde kaynak paylaşımı, etnik ayrımcılık ve askeri varlık gibi konularda sorunlar yaşandığı, Türk askerinin varlığının Yunanistan tarafından *"işgal"* olarak nitelendirildiği; ancak adadaki Türklerin güvenliği için askeri gücün gerekli olduğu bildirilmektedir. KKTC Lideri Mustafa Akıncı'nın görüşlerine yer verilen haberde, GKRY'nin iyi niyetli ve samimi bir yaklaşım sergilemediği, dönüşümlü bir cumhurbaşkanlığı teklifine GKRY'nin isteksiz olduğu, KKTC'nin adanın Rum vatandaşlarının da güvenliğini ve özgürlüğünü istediği vurgulanmaktadır⁸⁷.

⁸⁵ "Eight things to know about the Cyprus peace talks" TRT World, Erişim Tarihi: Ağustos 17, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/eight-things-to-know-about-the-cyprus-peace-talks-4460>

⁸⁶ "As the US ends its Cyprus arms embargo, will it destabilise the region?," TRT World, Erişim Tarihi: Mart 13, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/as-the-us-ends-its-cyprus-arms-embargo-will-it-destabilise-the-region-32324>

⁸⁷ "Turkish intervention in Cyprus commemorated," TRT World, Erişim Tarihi: Mart 12, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/43rd-anniversary-of-the-turkish-intervention-in-cyprus-404822>

3. Çözüm Önerileri Sunma

Kıbrıs sorununun çözümüne değinilen haberlerde Türkiye ve KKTC'nin Kıbrıslı Türklerin ve Rumların eşit haklarını temel alan bir birleşme ya da iki devletli çözümü her daim desteklediğine ilişkin ifadeler uluslararası kamuoyuna aktarılmaktadır. Bu bağlamda TRT World haber içerikleriyle Türkiye ve KKTC'nin barış ve çözüm için oldukça istekli olduğu izlenimini kamuoyuna sunmakta, GKRY ve Yunanistan'ın ise barışın sağlanmasında yeterince destek vermediği mesajını iletmektedir. Nitekim GKRY'nin çözüm ve barış için tasarlanan Annan Planı'nı reddetmesi üzerinde sık durulan konulardan biri olmaktadır. Rumların asker bulundurma durumuna itirazına karşılık dönemin KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı'nın sözleriyle kimsenin Türkiye'den tek taraflı adımlar atmasını beklememesi gerektiğinin altı çizilerek yolun birlikte yürünürse çözüm bulunabileceği öne çıkarılmaktadır⁸⁸. Bu haberin akabinde Guterres'in görüşlerine yer verilmekte, tarafların talepleri noktasında aralarında bir "uçurum" bulunduğu, herhangi bir çözüm gerçekleşmeden müzakerelerin bittiği dile getirilmektedir⁸⁹. Barış görüşmelerinin neden sonlandığı yönündeki "Kıbrıs görüşmeleri bölücü kutlamalar yüzünden aksıyor" başlıklı haberde Kıbrıslı Türklerin Rumların Kıbrıs'ın Türklerden "temizlenme" günü olarak kutladığı Enosis Günü'nden endişe ettiği vurgulanmaktadır. Enosis Günü'nün kutlanması ile BM destekli barış görüşmelerinin de dağıldığı, Kıbrıslı Türklerin bu "etnik temizliğin" kutlanmasının barışın önünde büyük bir engel olduğunu dile getirdiği yer almaktadır⁹⁰. Türkiye'nin barış görüşmeleri için artık enerjisinin kalmadığı,

⁸⁸ "Cyprus leaders resume peace talks to unite divided island," TRT World, Erişim Tarihi: Mayıs, 15, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/cyprus-leaders-resume-peace-talks-to-unite-divided-island-6261>

⁸⁹ "Cyprus reunification talks end without agreement," TRT World, Erişim Tarihi: Mayıs 14, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/un-chief-says-cyprus-reunification-talks-have-ended-without-agreement-395160>

⁹⁰ "Greek Cypriot leader to return to peace talks," TRT World, Erişim Tarihi: Mart 4, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/greek-cypriot-leader-to-return-to-peace-talks-1551>, "Why are Turkish troops in Cyprus?," TRT World, Erişim Tarihi: Mayıs 3, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/why-are-turkish-troops-in-cyprus--8519>, "Turkey planning to lift visa requirements for EU nationals," TRT World, Erişim Tarihi: Mayıs 14, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/turkey-lifts-visas-for-eu-nationals-including-greek-cypriots-99040>, "Greek Cypriot leader cancels peace talks meeting," TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 5, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/greek-cypriot-leader-cancels-peace-talks-112834>, "Turkey rejects EU Southern Summit's Cyprus recommendations," TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 15, 2021, <https://www.trtworld.com/magazine/turkey-rejects-eu-southern-summit-s-cyprus-recommendations-23811>, "Cyprus talks falter over divisive celebration," TRT World,

gerçeklerin görülerek patronluk taslayan bir anlayışa bağlı olmanın anlamsız olduğu vurgulanmaktadır. Esasında Rumların federe devlet anlayışına yanaşmadığı, çözümden yana olmadığı, bundan sonra da olmayacağı ifade edilmektedir.⁹¹ Kıbrıs sorununun çözümü konusuna değinilen “*Türkiye, Kıbrıs konusunda hiçbir çözümü görmezden gelmiyor*” başlıklı haberde Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’nun sözlerine atıfta bulunularak Doğu Akdeniz konusunda Türkiye ile iş birliği yapan ülkelerin kazanacağı ifade edilmekte, bu konudaki hiçbir çözüm önerisinin görmezden gelinmediği aktarılmaktadır. Türkiye’nin hakların ve kaynakların eşit bölüşüldüğü bir Kıbrıs’ı hedeflediği belirtilmektedir⁹². Esasında GKRY, barış ve çözüm konusunda isteksiz bir tavır sergilediği için eleştirilmektedir⁹³.

G. Terör Temelli Sorunların Tarihsel Süreci

AB’nin Türkiye’yi terör şemsiyesi altında eleştirdiği birden fazla alt konu bulunmaktadır. Bu konular, 15 Temmuz Darbe Girişimi sonrası darbe faillerine karşı Türkiye’nin yürüttüğü adli faaliyetler, Türkiye’nin PKK’ya yönelik operasyonel ve HDP’ye yönelik adli adımları, Suriye’nin kuzeyine yönelik askeri operasyonlar şeklinde sınıflandırılabilir. Bu sorunlardan biri olan PKK terör örgütü ve HDP’ye yönelik askeri ve hukuki adımlar tarihsel bir nitelik taşıması ve güncelliğini halen koruması sebebiyle öne çıkmaktadır.

1. PKK Terör Örgütü ve HDP’ye Yönelik Gelişmelerin Tarihsel Süreci

AB ile Türkiye arasındaki terör eksenli bir diğer sorun PKK, YPG gibi terör örgütlerine yönelik operasyonlar, HDP’ye yönelik adli adımlar olarak karşımıza çıkmaktadır. AB’nin bu konudaki demokrasi ve insan hakları eleştirisi Kürt etnik kimliği üzerinden yürümektedir. Çözüm Süreci’nin sona ermesiyle birlikte güneydoğuda PKK terör örgütünün kazdığı hendeklerle bir şehir savaşı başlatma girişimine yönelik Türk hükümetinin kararıyla geniş çaplı askeri operasyonlar düzenlenmiştir. Bu durum, AB tarafından terörle

Erişim Tarihi: Haziran 14, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/cyprus-talks-on-the-rocks-over-divisive-school-celebration-298758>

⁹¹ “No time for years of talks on Cyprus - Turkish FM,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 15, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/no-time-for-years-of-talks-on-cyprus-turkish-fm-23633>

⁹² “Turkey never ignores any solutions on Cyprus,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 15, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-never-ignores-any-solutions-on-cyprus-28777>

⁹³ “Greek Cypriot leader cancels peace talks meeting,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 15, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/greek-cypriot-leader-cancels-peace-talks-112834>

mücadele olarak görülmemiş, operasyonlar AB'de çoğulculuk, azınlık hakları, ayrımcılık gibi konuları yeniden gündeme getirmiştir. Son dönemde mecliste yer alan HDP'ye yönelik adli adımlar ile Eşbaşkanlar Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ'ın tutuklanması⁹⁴, 2021 yılında HDP'ye kapatılma davasının açılması⁹⁵ AB'de endişelere sebep olmuştur.

2. PKK Terör Örgütü ve HDP'ye Yönelik Haberlerin Analizi

a. Sorunun Tanımlanması ve Sebepleri

TRT World haberlerde PKK'nın Türkiye'deki terör faaliyetlerine değinmekte ve HDP'nin de örgütün siyasi kanadı olduğuna dair bir çerçeve çizmektedir. Haberlerde sorun tanımlanırken örgütün ve HDP'nin Türk toplumuna verdiği zarar öne çıkarılmakta, örgütün ya da HDP'nin Kürtleri temsil etmediğine vurgu yapılmaktadır. TRT World HDP'nin faaliyetleri ile PKK terör örgütünün bağlantılarını içeren haberleri gündeme getirerek sorunu Türkiye'nin güvenliğini tehdit eden bir terör örgütü ve onun siyasi uzantısı bir siyasi partinin varlığına dayandırmaktadır. Bazı haberlerde Selahattin Demirtaş'ın tutuklanma sebebi "*suç işleme amaçlı teşkilat kurmak*" olarak değerlendirilmekte⁹⁶ ve farklı zamanlarda toplamda 15 HDP'li belediye başkanının "*terör örgütü PKK ile bağlantılarını sürdürmek*" suçuyla görevden alındığı, "*belediye kaynaklarının örgüt için kullanıldığı*" ifade edilmektedir.⁹⁷ Birçok haber metninde çocukları PKK terör örgütünün kaçırdığı ailelerin eylemlerine yer verilmekte⁹⁸, çocukların kaçırılmasında

⁹⁴ "HDP'ye terör operasyonu... Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş tutuklandı," NTV, Erişim Tarihi: Mayıs 6, 2021, https://www.ntv.com.tr/turkiye/selahattin-demirtas-ve-figen-yuksekdag-tutuklandi,jSanh0QoGUC4skT1K_Leaw

⁹⁵ "Anayasa Mahkemesi HDP'nin kapatılması iddianamesini iade kararını yayımladı," DW Türkçe, Erişim Tarihi: Mayıs 6, 2021, <https://www.dw.com/tr/anayasa-mahkemesi-hdpnin-kapat%C4%B1lmas%C4%B1-iddianamesini-iade-karar%C4%B1n%C4%B1-yay%C4%B1mlad%C4%B1/a-57217633>

⁹⁶ "HDP chair Demirtas' court case begins," TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/hdp-chair-demirtas-court-case-commences-277026>

⁹⁷ "Why have HDP mayors been removed in three provinces in Turkey?," TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/why-have-hdp-mayors-been-removed-in-three-provinces-in-turkey-29133>, "Turkey removes two dozen PKK linked mayors," TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/erdogan-says-replaced-mayors-had-supported-pkk-184622>

⁹⁸ "Mothers continue sit-in against PKK, demand return of abducted kids," TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/mothers-continue-sit-in-against-pkk-demand-return-of-abducted-kids-31903>, "Turkish parents mark 100th day of protest against PKK," TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkish-parents-mark-100th-day-of-protest-against-pkk-32087>

“HDP’nin önyak olduğu”⁹⁹ aktarılmaktadır. Bir diğer haberde Erdoğan’ın HDP Eşbaşkanı Selahattin Demirtaş’ın 6-7 Ekim Olayları’nda hayatını kaybeden 53 kişinin ölümünden sorumlu bir “terörist” olduğunu aktardığı cümlelere vurgu yapılmaktadır¹⁰⁰. Ayrıca PKK terör örgütüne bağlı Ateşin Çocukları Girişimi’nin “27 ayrı orman yangını çıkardığı”, bu yangınların da “sorumluluğunu üstlendiği” aktarılmaktadır¹⁰¹. “10 soruda PKK” başlıklı haberde örgütün yapılan ateşkes anlaşmalarına uygun davranmadığına, ateşkesi bozduğuna değinilmekte, PKK’nın Kürtleri temsil ettiğini dile getirmenin “basitleştirme” olduğu vurgulanmaktadır.¹⁰²

b. Ahlaki Yargılarda Bulunma

AB ülkelerinin de PKK’nın faaliyetlerine göz yumduğu, finansal kaynak sağlamasına izin verdiği, PKK yandaşlarının etkinlik düzenlemesine ses çıkarmadığı yönünde AB’yi eleştiren söylemler göze çarpmaktadır. AB’nin PKK’ye yönelik yaklaşımını ele alan haberlere bakıldığında, “Europol, PKK’nın AB’deki Türk kurumlarını hedef aldığını söyledi” başlıklı haberde PKK yandaşlarının Avrupa’daki Türk kurumlarına, kültür binalarına ve mülklerine saldırdığı ifade edilmektedir.¹⁰³ Fransa’nın PKK yandaşlarının Strasbourg’da miting düzenlemesine göz yumması¹⁰⁴, Belçika’da PKK/YPG’li teröristlerin yargılanmasının engellenmesi¹⁰⁵, PKK’nın Almanya’da topladığı bağışların artması¹⁰⁶ eleştirilmektedir. “Türkiye,

⁹⁹ “Families stage sit-in outside HDP party office in SE Turkey,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/families-stage-sit-in-outside-hdp-party-office-in-se-turkey-29505>

¹⁰⁰ “Erdogan says HDP co-leader Demirtas is responsible for 53 deaths,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/erdogan-says-hdp-co-leader-demirtas-is-responsible-for-53-deaths-8645>

¹⁰¹ “PKK-affiliate claims responsibility for several wildfires across Turkey,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/pkk-affiliate-claims-responsibility-for-several-wildfires-across-turkey-29300>

¹⁰² “Turkish forces 'neutralise' two wanted terrorists,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/the-pkk-in-10-questions-14586>

¹⁰³ “Europol says the PKK is targeting Turkish institutions across the EU,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/europol-says-the-pkk-is-targeting-turkish-institutions-across-the-eu-380512>

¹⁰⁴ “France allows PKK supporters to stage rally,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/france-allows-pkk-supporters-to-stage-rally-15265>

¹⁰⁵ “Turkey slams Belgian ruling protecting PKK terrorists,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-slams-belgian-ruling-protecting-pkk-terrorists-33318>

¹⁰⁶ “Report says PKK collects more than \$28M in Europe every year,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/report-says-pkk-collects-over-28m-in-europe-every-year-393932>

Avrupa Parlamentosunu PKK'lı teröristlerle olaya ev sahipliği yapmaktan dolayı eleştiriyor” başlıklı haberde, örgüt elebaşlarının ve destekçilerinin katıldığı bir AP etkinliğine işaret edilerek “*terör örgütleriyle ayırım gözetmeksizin mücadele ilkesini de göz ardı eden gayri resmi*” bu durumu Türkiye’nin şiddetle kınadığına değinilmektedir¹⁰⁷.

c. Çözüm Önerileri Sunma

Haberlerde, Türkiye’deki ileri sürülen terör sorununun çözümünün PKK ve HDP ile mücadele etmekten geçtiğine yönelik bir çerçeve oluşturulduğu görülmektedir. Çözüm önerileri, AB’nin PKK’yı eleştirdiği konular üzerinden sunulmaktadır. “*AB, PKK saldırılarının ardından Türkiye’ye dayanışma mesajı gönderdi*” başlıklı haberde Türkiye’nin güneydoğusunda PKK terör örgütünün planladığı bombalı saldırılar sonrasında AB’nin Türkiye ile “*dayanışmasını yinelediği*” ifade edilmektedir.¹⁰⁸ Bir diğer haberde AB’nin sorunların çözülmesi için PKK’nın silah bırakması ve siyasi kanalları kullanması gerektiğini ifade ettiği cümleler göze çarpmaktadır.¹⁰⁹ “*Alman siyasetçi, PKK’yı terör örgütü olarak nitelendiriyor*” başlıklı haberde, Alman siyasetçi Sigmar Gabriel’in PKK’nın terör örgütünün finansmanını “*kara para aklama, uyuşturucu ve silah ticaretinden*” sağladığını işaret ettiğine değinilmektedir.¹¹⁰ Haberde görüldüğü üzere, AB’de de PKK’nın faaliyetlerine karşı söylemler olduğu öne çıkarılmakta, gerçekleri söyleyen siyasetçilerin de varlığına dikkat çekilerek PKK’nın AB’nin tamamında eleştirilmesi gerektiğinin altı çizilmektedir.

Sonuç

Geleneksel diplomasinin yerini kamu diplomasisine bıraktığı günümüzde devletlerin diğer ülkelerin vatandaşlarıyla kurduğu iletişim daha da önemli bir

¹⁰⁷ “Turkey slams european parliament over hosting event with pkk terrorists,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-slams-european-parliament-over-hosting-event-with-pkk-terrorists-33539>

¹⁰⁸ “EU sends message of solidarity to Turkey after PKK attacks,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/eu-sends-solidarity-to-turkey-over-pkk-terror-attacks-163000>

¹⁰⁹ “EU foreign policy chief says PKK must end violence,” TRT World, Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/mogherini-says-pkk-must-end-violence-begin-negotiations-182791>

¹¹⁰ “German politician brands PKK 'terrorist organisation,” TRT World, Erişim Tarihi: 22 Haziran, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/german-politician-brands-pkk-terrorist-organisation-30680>

konuma gelmiştir. Türkiye'nin 60 yılı aşkın bir süredir tam üyelik için girişimlerde bulunduğu Avrupa Birliği sürecinde iletişim önemli bir yer teşkil etmekte, ilişkilerde yaşanan sorunların çözümü için diyalog kanalları açık tutulmaktadır. Bu diyalog kanallarının yanı sıra diğer ülkelerin kamuoyları ile iletişim kurularak AB'nin karar verici organlarını Türkiye lehinde etkilemek mümkün olabilmektedir. Medyanın başını çektiği birçok enstrüman uluslararası alanda faaliyet göstermekte, ülkelerin küresel alandaki imajına katkı sağlamaktadır. TRT World, Türkiye'nin dahil olduğu birçok uluslararası konuda haber üretimi gerçekleştirmekte, küresel kamuoyunu bilgilendirmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'nin AB üyelik sürecindeki medya eksenli kamu diplomasisi TRT World örneği üzerinden analiz edilmektedir. TRT World'ün AB ile Türkiye arasında yaşanan sığınmacı, Kıbrıs, Doğu Akdeniz yetki alanları ve terör gibi sorunları ne yönde işlediği, haber içerikleri ile sorunları nasıl çerçevelediği ve ne tür bir söylem geliştirdiği irdelenmektedir.

Çalışma neticesinde Türkiye'nin AB ile yaşadığı söz konusu sorunları temel alan haber metinlerinde kamu diplomasisi yöntemlerinden biri olan "haber yönetiminin"¹¹¹ uygulandığı düşünülmektedir. Söz konusu sorunlarda bazı yönlerin öne çıkarılması, bazı noktaların görmezden gelinmesi yalnızca haber yönetiminde değil Entman'ın tanımladığı haberde çerçeveleme teorisinde¹¹² de kendisine yer bulmaktadır. TRT World'ün haber yönetimi ile beraber çerçevelemeyi ve hedef kamuoyunun bu metinleri nasıl değerlendirmesi gerektiğini belirlemeyi¹¹³ amaç edinen bir süreci yürüttüğü tespit edilmektedir. Nitekim TRT World, haber metinlerinde ürettiği söylemlerle AB kamuoyu ve siyasilerini sorunların AB kaynaklı olduğuna ikna etme ve Türkiye'nin sorunların çözümünde yapıcı bir tutumda bulunduğu izlenimini yaratma çabasındadır. Bu tespitler, çalışmanın ana hipotezi olan "Türkiye'nin Avrupa Birliği ile ilişkilerindeki anlaşmazlıklarda Türkiye'nin savlarının Avrupa Birliği kamuoyuna aktarılmasında bir kamu diplomasisi enstrümanı olarak TRT World, önemli bir misyon üstlenmektedir" ifadesini de doğrulamaktadır. Yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgularda TRT World'ün, Türkiye ile AB arasında temel problem teşkil eden konularda Türkiye'nin savlarını açık, sarıh ve net bir şekilde ortaya koyduğu gözlenmektedir.

Terör temelli sorunlar başta olmak üzere TRT World'ün AB'ye yönelik kamu diplomasisi sürecinde propagandaya varan haber söylemlerini dile

¹¹¹ Leonard, Stead ve Smewing, *Public Diplomacy*, 73, 93,103.

¹¹² Entman, "Framing: Toward clarification,"

¹¹³ Entman, "Framing: Toward clarification,"

getirmek gerekmektedir. TRT World'ün bu tür bir yaklaşımı benimsemesi prestij kaybetmesine, yapacağı haberlerinde de inandırıcılık sorunun doğmasına neden olabilmektedir. Uluslararası yayıncılıkta güvenilirlik önemli bir noktayı teşkil etmekte, güven duyulmayan bir medya kuruluşunun kamu diplomasisi, yumuşak güç kaynaklarını etkin bir şekilde iletme işlevini yerine getirememektedir¹¹⁴. TRT World, haberlerde çoğunlukla mevcut siyasal iktidarın söylemlerine yer vermekte, siyasal iktidarı destekleyen demeçler dışında olayın AB tarafını ve de Türkiye'deki muhalefetin görüşlerini göz ardı etmektedir. 15 Temmuz Darbe Girişimi'nin ardından Türkiye'de baskıcı bir dönemin başladığı¹¹⁵, bu durumdan medyanın da çok etkilendiği vurgulanmakta, Türk kamu diplomasisinin iç siyasetten etkilenecek daha otoriter yaklaşıma kaydırıldığı ifade edilmektedir¹¹⁶.

TRT World'ün güçlü, demokratik ve saygın bir haber kuruluşu olması, Türkiye'nin uluslararası alandaki imajına katkı sağlaması için birtakım unsurların yerine getirilmesi gerektiği düşünülmektedir. TRT World'ün habercilik anlayışının BBC'yi örnek alarak çok sesli ve daha objektif bir yayıncılık ile demokrasi ve basın özgürlüğünün çekiciliğini kullanması önem arz etmektedir. TRT World'ün saygın bir haber kuruluşu olarak kendisini kanıtlaması ile ürettiği haberlerin değeri artacak ve haberlere duyulan güven yükselecektir. Daha güçlü bir yayın organı ile Türkiye'nin küresel konulardaki tezleri daha yüksek sesle aktarılabilir ve bu tezlerin kabul görmesi güçlenecektir.

TRT World'ün izlenme ve görünürlük açısından daha iyi bir seviyeye gelmesi için çeşitli tanıtımlar yapılmalıdır. Ipsos'un 2020 yılı için yaptığı bir araştırmada¹¹⁷ Kıta Avrupa'sında en çok izlenen uluslararası haber organının Euronews olduğu belirtilmekte, Euronews'i CNN International ve BBC World News'in takip ettiği aktarılmaktadır. Ayrıca Euronews'in güvenilirlik oranı oldukça yüksek bulunmaktadır. TRT World ise bu araştırmada kendisine yer bulamamaktadır. TRT World'ün de Avrupa'da görünürlüğünü ve izlenirliğini arttıracak adımların atılması, bu yönde bir habercilik politikasının izlenmesi gerekmektedir.

¹¹⁴ Joseph Nye, *Yumuşak Güç*, (Ankara: BB101 Yayıncılık, 2017).

¹¹⁵ Mona Elswah ve Philip, N. Howard, (Baskıda) "Where news could not inspire change: TRT World as a party broadcaster," *Journalism*, (2021): 12.

¹¹⁶ Nur Uysal ve Jared Schroeder, "Turkey's Twitter public diplomacy: Towards a new cult of personality," *Public Relations Review*, 45 no 5 (2019).

¹¹⁷ "Euronews is top international news channel in Continental Europe: Ipsos," BroadcastPro, Erişim Tarihi: Ocak 5, 2022, <https://www.broadcastprome.com/news/euronews-is-top-international-news-channel-in-continental-europe-ipsos/>

TRT World, Türkiye'nin AB konusunda yaşadığı sorunlarda Türkiye'nin tezlerini aktarırken bu tezler çoğunlukla siyasi yetkili ya da bürokratların görüşleri üzerinden şekillenmektedir. Bu anlamda, etkili bir kamu diplomasisi süreci yürütmek için sivil unsurlara daha çok yer verilmesi gerekmektedir. Uzmanlar, akademisyenler, aktivistler, halklar gibi sivil unsurların Türkiye lehinde yaptığı açıklama ve gerekçeler kamu diplomasisinin halktan halka olan niteliğini öne çıkarmakta, hedef kamuoyunu ikna etme konusunda daha etkili olmaktadır.

TRT World, AB ile yaşanan sorunlarda sorunların sebebini, gerekçelerini ve taraflarını net bir şekilde açıklamalıdır. Çünkü sorundan uzaklaşan başka konuları gündeme getiren açıklamalara odaklanmak söz konusu sorun üzerindeki kamu diplomasisi sürecine fayda sağlamamaktadır.

TRT World, Türk dış politikası konusundaki hemen her konuda Türkiye muhalefeti ve diğer tarafların görüşlerine yer vermelidir. Türkiye'nin toplumsal muhalefetinin görüşlerinin haberlere sirayet etmesi hem daha kapsayıcı bir dış politika anlayışına hem de hükümetin politikalarının gözden geçirilmesini sağlayarak daha başarılı bir siyaset izlenmesine olanak tanıyabilecektir. Ayrıca bu anlayış TRT World'ün iç kitle nezdinde de kabul ve saygı görmesine katkı yapacaktır.

TRT World'ün haber üretim sürecinde genellikle Türkiye merkezli ve küresel haber ajanslarının haberlerini kendi muhabirlerinin elde ettiği bilgilerle harmanlayan haber metinlerinin oldukça fazla sayıda olduğu göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra yalnızca TRT World'ün ya da haber ajanslarının ürettiği haberler de bulunmaktadır. Ancak Türkiye'nin TRT World aracılığıyla sesini küresel alana duyurması ve Türk tarafının söylemlerinin dünya kamuoyuna aktarılması için TRT World'ün kendi ürettiği haberlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bünyesinde barındırdığı ekibinin hazırlayacağı kendine özgü haberlerin sayısının artırılması ile TRT World, diğer küresel yayın kuruluşlarından farklılaşabilecek, kendine özgü geliştirdiği habercilik politikasını küresel alana yansıtabilecek, küresel haber akışı konusunda söz sahibi olabilecektir.

Son olarak TRT World'ün özellikle sorunların gerginlik düzeyine geldiği durumlarda üretilen haber içerikleri ile söz konusu sorunları artırarak tarafları tahrik edecek, gerilimi tırmandıracak söylemlerden kaçınması gerekmektedir. Bu tür söylemler bir savaş haberciliğine evrilme sürecini beraberinde getirebilmekte, taraflar arasındaki diyaloga zarar verebilmektedir. Dolayısıyla TRT World, gerilimi azaltacak söylemlerle yumuşak gücü öne çıkarmalı, sorunların kamu diplomasisi ile çözülmesine aracılık etmelidir.

Kaynakça

- Anadolu Ajansı. “Türkiye-Libya arasındaki deniz yetki alanları anlaşması, Doğu Akdeniz’de dengeleri değiştirdi.” Erişim Tarihi: Mart 11, 2021. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/turkiye-libya-arasindaki-deniz-yetki-alanlari-anlasmasi-dogu-akdenizde-dengeleri-degistirdi/2057661>.
- Anadolu Ajansı. “AB Liderler Zirvesi ve AB-Türkiye ilişkilerinin geleceği.” Erişim Tarihi: Mayıs 22, 2021. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/ab-liderler-zirvesi-ve-ab-turkiye-iliskilerinin-gelecegi/2192556>.
- Anadolu Ajansı. “Türkiye’den Avrupa Parlamentosu’nun Türkiye raporuna tepki.” Erişim Tarihi: Mayıs 22, 2021. <https://www.aa.com.tr/tr/politika/turkiyeden-avrupa-parlamentosunun-turkiye-raporuna-tepki/2247637>.
- Armaoğlu, Fahir. 20. *Yüzyıl Siyasi Tarihi: 1914-1995*. İstanbul: Kronik Kitap Yayınları, 2019.
- Avrupa Birliği Başkanlığı. *18 Mart 2016 Tarihli Türkiye-AB Zirvesi Bildirisi*. Ankara: AB Başkanlığı, 2016.
- Avrupa Birliği Başkanlığı. “History of Türkiye-EU Relations.” Erişim Tarihi: Şubat 14, 2020. https://www.ab.gov.tr/111_en.html.
- Avrupa Birliği Konseyi. “10-11 Aralık 2020 tarihli Konsey toplantısı sonuçları.” Erişim Tarihi: Mayıs 22, 2021. <https://www.avrupa.info.tr/tr/eeas-news/avrupa-konseyi-toplanti-sonuclari-10-11-aralik-2020-10537>.
- Avrupa Info. “Genişleme ile İstikrar ve Ortaklık Sürecine İlişkin Konsey Kararları: Türkiye.” Erişim Tarihi: Aralık 6, 2020. <https://www.avrupa.info.tr/sites/default/files/2019-06/rev-Council%20Conclusions-18%20June%202019-TR.pdf>.
- Aykın, Sibel, M. ve Adil Korkmaz. “Türkiye ve Üye Ülkelerin AB-2020 Stratejisi Göstergeleri Açısından Kümelenmesi.” *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 9, no 1 (2014): 7- 20.
- Baykal, Sanem ve Tuğrul Arat. “AB’yle İlişkiler.” içinde *Türk Dış Politikası Cilt III (2001-2012)*, editör Baskın, Oran, 337-399. İstanbul: İletişim Yayınları, 2017.
- BroadcastPro. “Euronews is top international news channel in Continental Europe: Ipsos.” Erişim Tarihi: Ocak 5, 2022. <https://www.broadcastprome.com/news/euronews-is-top-international-news-channel-in-continental-europe-ipsos/>.
- Ceylan, Fadime, A. “Doğu Akdeniz Enerji Keşiflerinin Bölgeyi Jeopolitik ve Jeostratejik Açıdan Değiştirme Potansiyeli.” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, 2018).
- Çakmak, Haydar. *Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri*. Ankara: Platin Yayınları, 2018.

- Çelik, Vasfiye ve İlker Çelebi. "The Cyprus Issue In The Period From Establishment of Cyprus Republic in 1960 to the 2004 Annan Plan." *JEBPIR*, 6, no 2 (2020): 168-193.
- Demir, Nesrin. "Avrupa Birliği Türkiye İlişkilerinde Kıbrıs Sorunu." *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, no 1 (2005): 347-367.
- Devran, Y. "Yeni Türkiye'nin Küresel Sesi TRT World: Fırsatlar ve Güçlükler." *e-Journal of Intermedia*, 2, no 2 (2015): 281-294.
- Dura, Cihan, Hayriye Atik ve Cüneyt Dumrul. *Avrupa Birliği, Gümrük Birliği ve Türkiye*. Ankara: Nobel Yayınevi, 2015.
- DW Türkçe. "AB'de kritik Doğu Akdeniz ve Türkiye diplomasisi." Erişim Tarihi: Mart 3 2021. <https://www.dw.com/tr/abde-kritik-do%C4%9Fu-akdeniz-ve-t%C3%BCrkiye-diplomasisi/a-54559740>.
- DW Türkçe. "Anayasa Mahkemesi HDP'nin kapatılması iddianamesini iade kararını yayımladı." Erişim Tarihi: Mayıs 6, 2021. <https://www.dw.com/tr/anayasa-mahkemesi-hdpnin-kapat%C4%B1lmas%C4%B1-iddianamesini-iade-karar%C4%B1n%C4%B1-yay%C4%B1mlad%C4%B1/a-57217633>.
- Ekşi, Muharrem. "Kamu Diplomasisi ve AK Parti Dönemi Türk Dış Politikası." Ankara: Siyasal Kitabevi, 2018.
- Elsawah, Mona ve Philip, N. Howard. (Baskıda). "Where news could not inspire change: TRT World as a party broadcaster." *Journalism*, (2021): 1-17.
- Entman, Robert, M. "Framing: Toward clarification of a fractured paradigm." *Journal of Communication*, 43, (1993): 51-58.
- Anadolu Ajansı. "TRT World Dünyanın Her Yerinden İzlenebilecek." Erişim Tarihi: Aralık 12, 2021, <http://aa.com.tr/tr/turkiye/trt-world-dunyanin-her-yerinden-izlenebilecek/768176>.
- Erhan, Çağrı ve Arat, Tuğrul. "AET'yle İlişkiler." içinde *Türk Dış Politikası: Kurtuluş Savaşı'ndan Bugüne Olgular, Belgeler, Yorumlar Cilt I: 1919-1980*, editör Baskın, Oran, 83-10. İstanbul: İletişim Yayınları, 2002.
- Euronews Türkçe. "AB'nin Türkiye ile tam üyelik müzakerelerini resmen askıya almasını talep eden rapor oylanıyor." Erişim Tarihi: Mayıs 22, 2021. <https://tr.euronews.com/2021/05/18/ab-nin-turkiye-ile-tam-uyelik-muzakerelerini-resmen-ask-ya-almas-n-talep-eden-rapor-oylan->.
- Güner, Altuğ. "Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin (Kıbrıs Cumhuriyeti'nin) Avrupa Birliği Üyeliğinin Kıbrıs Sorununa Etkisi." *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, 37, (2020): 95-118.
- Güngör, Nazife. *İletişim: Kuramlar ve Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2013.

- İKV. “Müzakere Sürecinde Hangi Aşamadayız?” Erişim Tarihi: Mayıs 21, 2021. https://www.ikv.org.tr/ikv.asp?ust_id=41&id=371.
- Kapucu, Davud. “1974 Kıbrıs Hava Harekâtı.” *UTAD*, 4, no 2 (2020): 82-104.
- Karakaş, Cemal. “Üye Olmadan Entegrasyon Mümkün mü? Türkiye’nin AB Üyeliğinin Hukuki Dayanakları ve Tam Üyelik Alternatifleri.” *Uluslararası İlişkiler*, 4, no 16 (2007): 23-49.
- Karluk, Rıdvan. “Türkiye’nin Avrupa Birliği Üyeliği ve Kıbrıs Sorunu.” International Conference on Eurasian Economies’de sunulan tebliğ, İstanbul, July 10-12, 2017, 509-519.
- Kentel, Ferhat. “Demokrasi, Kamuoyu ve Siyasal İletişime Dair.” *Birikim Dergisi*, 30, (1991): 39-44.
- Leonard, Mark, Cathrine Stead ve Conrad Smewing. *Public Diplomacy*. London: Foreign Policy Centre, 2002.
- Medyascope. “İdlib’de 33 askerin hayatını kaybetmesi: Yüzlerce mülteci Edirne’den sınırı geçmeye başladı, Ege sahillerinde mülteciler Yunanistan’a geçmek için toplandı.” Erişim Tarihi: Haziran 23, 2020. <https://medyascope.tv/2020/02/28/idlibte-33-askerin-hayatini-kaybetmesi-yuzlerce-multeci-edirnedenden-siniri-gecmeye-basladi-ege-sahillerinde-multeciler-yunanistana-gecmek-icin-toplandi/>.
- Mor, Hasan. “Kıbrıs Sorununun Türkiye–AB İlişkilerine Endekslenme Süreci.” *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12, no 1-2 (2008): 983-1026.
- Nas, Çiğdem. “Türkiye-AB İlişkilerinde Geri Kabul ve Vize Serbestliği: Hareketliliğin Yönetimi.” *Marmara Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 23, 2 (2015): 169-186.
- NTV (2016). “HDP’ye terör operasyonu... Figen Yüksekdağ ve Selahattin Demirtaş tutuklandı.” Erişim Tarihi: Mayıs 6, 2021. https://www.ntv.com.tr/turkiye/selahattin-demirtas-ve-figen-yuksekdag-tutuklandi,jSanh0QoGUC4skT1K_Leaw.
- Nye, Joseph, S. *Yumuşak Güç*. Ankara: BB101 Yayıncılık, 2017.
- Öymen, Onur. *Silahsız Savaş Bir Mücadele Sanatı Olarak Diplomasi*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2017.
- Özçetin, Burak ve Banu Baybars-Hawks. “Framing the Russian Aircraft Crisis: News Discourse in Turkey’s Polarized Media Environment.” *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 15, no 57 (2018): 33-47.
- Patton, Michael, Q. “Qualitative research and evaluation methods.” California: Thousand Oaks, Sage, 2014.

- Tokgöz, Oya. "Temel Gazetecilik." Ankara: Ankara Üniversitesi SBF Basın Yayın Yüksekokulu Basımevi, 1981.
- Tr Dergisi. "TRT World Yükseliyor." Erişim Tarihi: Kasım 10, 2020. <http://trdergisi.com/trt-world-yukseliyor/>.
- TRT. "Tarihçe." Erişim Tarihi: Kasım 10, 2021. <https://www.trt.net.tr/Kurumsal/Tarihce.aspx>.
- TRT Haber. "TRT Genel Müdürü İbrahim Eren, Yurt Dışında Eğitim Gören Öğrencilerle Buluştu." Erişim Tarihi: Kasım 10, 2020. <http://www.trthaber.com/videolar/trt-genel-muduru-ibrahimeren-yurt-disinda-egitim-goren-ogrencilerle-bulustu-34640.html>.
- TRT World. "Turkey 'won't stop' refugees from reaching Europe." Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/turkey-wont-stop-refugees-from-reaching-europe/5e58e2bf6c3540001591d39b>.
- TRT World. "Idlib: If they open up the borders, no one will stay here." Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/idlib-if-they-open-up-the-borders-no-one-will-stay-here/5e60ed8c6c3540001591e5a9>.
- TRT World. "Why has Turkey opened its borders with Europe?" Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/why-has-turkey-opened-its-borders-with-europe/5e5933726c3540001591d770>.
- TRT World. "Up to 250,000 Syrians fleeing toward Turkey – Erdogan." Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/up-to-250-000-syrians-fleeing-toward-turkey-erdogan-32669>.
- TRT World. "EU border force Frontex accused of migrant pushback cover up." Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/eu-border-force-frontex-accused-of-migrant-pushback-cover-up/5fd9c4e3b790740018537f16>.
- TRT World. "Groups condemn use of force by Greek authorities on migrants." Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/groups-condemn-use-of-force-by-greek-authorities-on-migrants/5e5eb01b6c3540001591e1c9>.
- TRT World. "Thousands of refugees in Greece face evictions under new law." Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/thousands-of-refugees-in-greece-face-evictions-under-new-law/5f19befc3e5d6b0017122dad>.
- TRT World. "Refugee Crisis: Migrants brave bullets, cold weather and harsh Greek forces." Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/refugee-crisis-migrants-brave-bullets-cold-weather-and-harsh-greek-forces/5e6c7cae6c3540001592017b>.

- TRT World. "Refugee Crisis: Greek border police fire tear gas at migrants." Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/refugee-crisis-greek-border-police-fire-tear-gas-at-migrants/5e69fa456c3540001591f9d1>.
- TRT World. "Greece's secret detention centre for refugees and migrants." Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/greeces-secret-detention-centre-for-refugees-and-migrants/5e6916d46c3540001591f854>.
- TRT World. "Refugees jailed without food or water in Greek border prison." Erişim Tarihi: Ağustos 13, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/refugees-jailed-without-food-or-water-in-greek-border-prison/5e6639ea6c3540001591ef0e>.
- TRT World. "Human Rights Watch condemns violence at Greek border." Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/human-rights-watch-condemns-violence-at-greek-border/5e62b1296c3540001591ec5f>.
- TRT World. "World avoiding refugee problem does not eliminate it." Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/world-avoiding-refugee-problem-does-not-eliminate-it-president-erdogan-32305>.
- TRT World. "Turkey slams Greek Cypriot unilateralism in Eastern Mediterranean." Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-slams-greek-cypriot-unilateralism-in-eastern-mediterranean-20672>.
- TRT World. "Turkey urges Greece to act in line with international law." Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-urges-greece-to-act-in-line-with-international-law-33178>.
- TRT World. "The Eastern Mediterranean dispute: is there light at the end of the tunnel?" Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/opinion/the-eastern-mediterranean-dispute-is-there-light-at-the-end-of-the-tunnel-31872>.
- TRT World. "Gas reserves in the eastern Mediterranean are fostering division. Why?" Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/magazine/gas-reserves-in-the-eastern-mediterranean-are-fostering-division-why-21247>.
- TRT World. "Turkey dismisses EU's sanction threat as bias and illegal." Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-dismisses-eu-s-sanction-threat-as-bias-and-illegal-42259>.
- TRT World. "Turkey says it will not tolerate shift in Greek maritime border." Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-says-it-will-not-tolerate-shift-in-greek-maritime-border-21073>.

- TRT World. “Turkey to send fourth drilling ship to eastern Mediterranean soon.” Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-to-send-fourth-drilling-ship-to-eastern-mediterranean-soon-28272>.
- TRT World. “Turkey says it has legal rights existing in the Eastern Mediterranean.” Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-says-it-has-legal-rights-existing-in-the-eastern-mediterranean-27798>.
- TRT World. “How Turkey is legally entitled to explore gas in Eastern Mediterranean.” Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/how-turkey-is-legally-entitled-to-explore-gas-in-eastern-mediterranean-28199>.
- TRT World. “Can EU sanctions hamper Turkey's drilling operation in Mediterranean?” Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/can-eu-sanctions-hamper-turkey-s-drilling-operation-in-mediterranean-28314>.
- TRT World. “European Union sanctions against Turkey are an obstacle to peace.” Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/opinion/european-union-sanctions-against-turkey-are-an-obstacle-to-peace-31334>.
- TRT World. “Turkish Parliament condemns EU suspending talks.” Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkish-parliament-condemns-eu-suspending-talks-28346>.
- TRT World. “Erdogan: Possible EU sanctions don't concern Turkey.” Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/erdogan-possible-eu-sanctions-don-t-concern-turkey-42197>.
- TRT World. “Turkey expects no EU sanctions over eastern Mediterranean row.” Erişim Tarihi: Ağustos 14, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-expects-no-eu-sanctions-over-eastern-mediterranean-row-39743>.
- TRT World. “Second Turkish ship begins gas drilling in eastern Mediterranean.” Erişim Tarihi: Mart 15, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/second-turkish-ship-begins-gas-drilling-in-eastern-mediterranean-28827>.
- TRT World. “Why is Cyprus divided?” Erişim Tarihi: Mart 2, 2021, <https://www.trtworld.com/video/social-videos/why-is-cyprus-divided/5d31e0e2b9fa6764a9a59a20>.
- TRT World. “Cyprus: Operation for Peace.” Erişim Tarihi: Mart 2, 2021, <https://www.trtworld.com/video/news-videos/cyprus-operation-for-peace/5f159c273e5d6b00171221a4>.
- TRT World. “Demilitarised zone freezes time in Cyprus,” Erişim Tarihi: Mart 9, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/cyprus-demilitarised-zone-freezes-in-time-287077>.

- TRT World. "Turkish intervention in Cyprus commemorated." Erişim Tarihi: Mart 17, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/43rd-anniversary-of-the-turkish-intervention-in-cyprus-404822>.
- TRT World. "Why are Turkish troops in Cyprus?" Erişim Tarihi: Mart 14, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/why-are-turkish-troops-in-cyprus--8519>.
- TRT World. "Erdogan says Turkey will stay in Cyprus." Erişim Tarihi: Mart 22, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/erdogan-asserts-turkey-will-stay-in-cyprus-274248>.
- TRT World. "Eight things to know about the Cyprus peace talks." Erişim Tarihi: Ağustos 17, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/eight-things-to-know-about-the-cyprus-peace-talks-4460>.
- TRT World. "As the US ends its Cyprus arms embargo, will it destabilise the region?" Erişim Tarihi: Mart 13, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/as-the-us-ends-its-cyprus-arms-embargo-will-it-destabilise-the-region-32324>.
- TRT World. "Cyprus leaders resume peace talks to unite divided island." Erişim Tarihi: Mayıs 15, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/cyprus-leaders-resume-peace-talks-to-unite-divided-island-6261>.
- TRT World. "Cyprus reunification talks end without agreement." Erişim Tarihi: Mayıs 14, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/un-chief-says-cyprus-reunification-talks-have-ended-without-agreement-395160>.
- TRT World. "Greek Cypriot leader to return to peace talks." TRT World, Erişim Tarihi: Mart 4, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/greek-cypriot-leader-to-return-to-peace-talks-1551>.
- TRT World. "Turkey planning to lift visa requirements for EU nationals." Erişim Tarihi: Mayıs 14, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/turkey-lifts-visas-for-eu-nationals-including-greek-cypriots-99040>.
- TRT World. "Greek Cypriot leader cancels peace talks meeting." Erişim Tarihi: Haziran 5, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/greek-cypriot-leader-cancels-peace-talks-112834>.
- TRT World. "Turkey rejects EU Southern Summit's Cyprus recommendations." Erişim Tarihi: Haziran 15, 2021, <https://www.trtworld.com/magazine/turkey-rejects-eu-southern-summit-s-cyprus-recommendations-23811>.
- TRT World. "Cyprus talks falter over divisive celebration." Erişim Tarihi: Haziran 14, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/cyprus-talks-on-the-rocks-over-divisive-school-celebration-298758>.

- TRT World. “No time for years of talks on Cyprus - Turkish FM.” Erişim Tarihi: Haziran 15, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/no-time-for-years-of-talks-on-cyprus-turkish-fm-23633>.
- TRT World. “Turkey never ignores any solutions on Cyprus.” Erişim Tarihi: Haziran 15, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-never-ignores-any-solutions-on-cyprus-28777>.
- TRT World. “HDP chair Demirtas' court case begins.” Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/hdp-chair-demirtas-court-case-commences-277026>.
- TRT World. “Why have HDP mayors been removed in three provinces in Turkey?” Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/why-have-hdp-mayors-been-removed-in-three-provinces-in-turkey-29133>.
- TRT World. “Turkey removes two dozen PKK linked mayors.” Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/erdogan-says-replaced-mayors-had-supported-pkk-184622>.
- TRT World. “Mothers continue sit-in against PKK, demand return of abducted kids.” Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/mothers-continue-sit-in-against-pkk-demand-return-of-abducted-kids-31903>.
- TRT World. “Turkish parents mark 100th day of protest against PKK.” Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkish-parents-mark-100th-day-of-protest-against-pkk-32087>.
- TRT World. “Families stage sit-in outside HDP party office in SE Turkey.” Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/families-stage-sit-in-outside-hdp-party-office-in-se-turkey-29505>.
- TRT World. “Erdogan says HDP co-leader Demirtas is responsible for 53 deaths.” Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/erdogan-says-hdp-co-leader-demirtas-is-responsible-for-53-deaths-8645>.
- TRT World. “PKK-affiliate claims responsibility for several wildfires across Turkey.” Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/pkk-affiliate-claims-responsibility-for-several-wildfires-across-turkey-29300>.
- TRT World. “Turkish forces 'neutralise' two wanted terrorists.” Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/the-pkk-in-10-questions-14586>.
- TRT World. “Europol says the PKK is targeting Turkish institutions across the EU.” Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/europol-says-the-pkk-is-targeting-turkish-institutions-across-the-eu-380512>.

- TRT World. "France allows PKK supporters to stage rally." Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/france-allows-pkk-supporters-to-stage-rally-15265>.
- TRT World. "Turkey slams Belgian ruling protecting PKK terrorists." Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-slams-belgian-ruling-protecting-pkk-terrorists-33318>.
- TRT World. "Report says PKK collects more than \$28M in Europe every year." Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/report-says-pkk-collects-over-28m-in-europe-every-year-393932>.
- TRT World. "Turkey slams european parliament over hosting event with pkk terrorists." Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/turkey-slams-european-parliament-over-hosting-event-with-pkk-terrorists-33539>.
- TRT World. "EU sends message of solidarity to Turkey after PKK attacks." Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/eu-sends-solidarity-to-turkey-over-pkk-terror-attacks-163000>.
- TRT World. "EU foreign policy chief says PKK must end violence." Erişim Tarihi: Haziran 22, 2021, <https://www.trtworld.com/europe/mogherini-says-pkk-must-end-violence-begin-negotiations-182791>.
- TRT World. "German politician brands PKK 'terrorist organisation.'" Erişim Tarihi: 22 Haziran, 2021, <https://www.trtworld.com/turkey/german-politician-brands-pkk-terrorist-organisation-30680>.
- Tuch, Hans, N. *Communicating with the World: US Public Diplomacy Overseas*. Washington DC: George Town University Press, 1990.
- Tuncer, Hüner. *Kıbrıs Sarmalı: Nasıl Bir Çözüm?* İstanbul: Kaynak Yayınları, 2012.
- Uysal Nur ve Schroeder, Jared. "Turkey's Twitter public diplomacy: Towards a new cult of personality." *Public Relations Review*, 45, no 5 (2019): 1-11.
- Vatansever, Müge. Kıbrıs Sorununun Tarihi Gelişimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12, (2010): 1487-1530.
- Williams, Abiodun. "The U.S. Military and Public Diplomacy." içinde *Toward a New Public Diplomacy: Redirecting U.S. Foreign Policy*, editör Philip Seib 217-238. New York: Palgrave Macmillan, 2009, 217-238.
- Yaycı, Cihat. "Doğu Akdeniz'de Yetki Alanlarının Paylaşılması Sorunu ve Türkiye." *Bilge Strateji*, 4, no 6 (2012): 1-70.

